

Capítol 50

Narració de l'Esther

Quan vaig tornar de Deal em vaig trobar una nota de la Caddy Jellyby –continuàvem anomenant-la així– on m'informava que la seva salut, que ja feia temps que era delicada, havia empitjorat i que s'alegraria cosa de no dir si l'anava a visitar. La nota, de poques ratlles i escrita des del llit on reposava, anava inclosa en una altra del seu marit que recolzava el seu prec amb molt d'interès. La Caddy era mare, i jo la padrina, d'una criatura molt poqueta cosa, tan remenuda de carona que les seves faccions gairebé no es distingien de les randes de la gorreta, i amb unes manetes escanyolides, de dits molt llargs, sempre closes sota la barbeta. S'hauria passat en aquesta posició tot el dia, amb les seves transparents pupil·les obertes, estranyant-se –solia imaginar jo– de com havia arribat a ésser tan petita i feble. Sempre que se la movia plorava, però, llevat d'aquests moments, era tan pacient que feia l'efecte que l'únic desig de la seva vida fos romandre immòbil i pensar. A la cara tenia unes curioses i diminutes venes negres i unes curioses taquetes fosques sota els ulls, com si fossin pàl·lides remembrances dels dies entintats de la pobra Caddy; tot plegat, per aquells que no hi estaven familiaritzats, li conferia un aspecte una mica llastimós.

La Caddy hi estava familiaritzada i ja li anava bé. Trampejava la malaltia amb els projectes que feia per a l'educació de la petita Esther, per al casament de la petita Esther i també per quan ella fos gran i àvia de petites Esthers de la petita Esther, els quals eren tan deliciosament expressius de la seva dedicació envers el que constituïa l'orgull de la seva vida, que he estat temptada d'evocar-ne algun, si no fos que m'he recordat a temps que si ho feia la narració no avançaria com cal.

Tornem a la carta. La Caddy tenia una superstició respecte a mi que havia anant prenent cos en la seva ment des d'aquella llunyana nit que es passà dormint amb el cap recolzat a la meua falda. Gairebé creia –potser hauria de dir que del tot– que sempre que era a la seva vora li duia sort. Si bé això era una cabòria del seu agraïment, que gairebé em fa vergonya esmentar, podria acabar adquirint tota la força d'un fet, atès que estava realment malalta. Per tant, amb el consentiment del meu tutor, me'n vaig anar immediatament a veure la Caddy, i ella i en Prince em van fer la millor rebuda del món.

L'endemà la vaig tornar a visitar, i també hi vaig tornar l'endemà passat. Era un viatge molt còmode, perquè només m'havia de llevar una mica més d'hora i passar comptes i arranjar les coses de la casa abans de sortir. Tanmateix, després d'haver fet aquestes tres visites, el meu tutor em va dir un vespre, quan n'acabava d'arribar:

—Bé, doneta, doneta, això no pot ser bo. El degoteig constant esgavella una pedra, i aquest constant tragí esgavellarà la Dama Durden.

Anirem a passar uns quants dies a Londres i prendrem possessió del nostre benvolgut allotjament.

—Per mi no cal, estimat tutor –vaig dir–, jo no em canso mai –cosa que era la pura veritat; però em feia molt feliç que em tingués en consideració.

—Doncs per mi –contestà el meu tutor–, o per l'Ada, o per tots dos, sí. Crec que demà és l'aniversari d'alguna persona, oi?

—I tant, ja ho crec –vaig dir, fent un petó a la meva noieta, que l'endemà en faria vint-i-un.

—Bé –va observar el meu tutor, mig en broma i mig seriosament–, és un esdeveniment molt assenyalat i com que la meva formosa cosina haurà de fer algunes gestions necessàries per tramitar la majoria d'edat, Londres serà el lloc més adequat per a tots plegats. Així que ens n'anirem a Londres. Assumptes resolt, però hi ha una altra cosa... com has deixat la Caddy?

—Molt pioca, tutor, em temo que ha de passar un cert temps fins que no recobri les forces i la salut.

—I què entens per un cert temps? –preguntà el meu tutor meditabund.

—Sospito que unes quantes setmanes.

—Ah! –començà a passejar per la cambra amb les mans a les butxaques, demostrant que ja s'ho pensava– I què me'n dius, del seu metge? És un bon metge, amor meu?

Em vaig veure obligada a confessar-li que no podia dir el contrari, i només que aquell vespre en Prince i jo vam coincidir que ens agradaria que un altre confirmés la seva opinió.

—Bé, saps –replicà ràpidament el meu tutor–, tenim en Woodcourt.

No hi havia pensat i em va agafar més aviat de sorpresa. Durant un instant, tot el que m'havia passat pel cap en relació amb el Sr. Woodcourt em revingué i em va deixar confosa.

—Hi tens alguna cosa en contra, doneta?

—En contra d'ell, tutor? Oh, no!

—I creus que la malalta n'hi pot tenir?

Ni molt menys; no dubtava gens que hi dipositaria una gran confiança i que li agradaria molt. Vaig dir que no seria un desconegut per a ella, perquè quan tan amablement tingué cura de la Srta. Flite l'havia vist força sovint.

—Perfecte –va dir el meu tutor–. Avui ha estat aquí, estimada, i demà el tornaré a veure i li'n parlaré.

Durant aquesta curta conversa vaig tenir la sensació –si bé no sé per quin motiu, perquè ella s'estigué callada i no vam intercanviar cap mirada– que la meva noieta recordava perfectament l'alegria amb què em va agafar per la cintura quan no cap altres mans sinó les de la Caddy em van lliurar aquell

petit record d'acomiadament. Això em va fer adonar que calia que li digués, i a la Caddy també, que anava a ser la mestressa de Casa Inhòspita, i que si perllongava per més temps aquest aclariment em consideraria als meus ulls menys digna de l'amor del seu propietari. Per tant, quan vam pujar a dalt, i després que el rellotge toqués les dotze per tal de ser la primera de poder expressar a la meva noieta tots els millors desitjos pel seu aniversari i abraçar-la, li vaig exposar, tal com jo m'havia exposat a mi mateixa, la bondat i la noblesa del seu cosí John i la vida feliç que m'esperava. Si durant la nostra relació la meva noieta havia estat afectuosa amb mi en algunes ocasions més que en unes altres,estic segura que aquesta nit fou quan en va ser més. I m'alegrà tant de veure-ho, i em reconfortà tant de pensar que havia actuat correctament foragitant aquesta darrera i inútil reserva, que em vaig sentir deu vegades més feliç que no abans. Feia poques hores gairebé ni ho considerava una reserva, però ara que ja no ho era em vaig adonar que n'entenia millor la naturalesa.

L'endemà vam anar a Londres. El nostre antic allotjament, el vam trobar disponible, i després de mitja hora ja hi estàvem tranquil·lament aposentats com si mai no ens n'haguéssim anat. El Sr. Woodcourt va dinar amb nosaltres per celebrar l'aniversari, i tot i el gran buit que naturalment suposava l'absència d'en Richard en una ocasió semblant, ens ho vam passar tan bé com vam poder. A partir d'aquest dia vaig estar unes quantes setmanes –vuit o nou, si no recordo malament– gairebé sempre amb la Caddy; això va fer que durant aquesta època veiés l'Ada menys que en qualsevol altra des que ens havíem conegut, si exceptuem la temporada que vaig estar malalta. Ella venia sovint a veure la Caddy, però llavors ens dedicàvem a entretenir-la i animar-la, i no podíem intercanviar confidències com teníem per costum. Tot i així, ens vèiem al vespre, quan tornava a casa; però sovint m'havia de quedar a cuidar la Caddy perquè el dolor no la deixava descansar.

Amb el seu marit i aquell pobre trosset de criatura per estimar i la llar per a la qual s'esforçava, que bondadosa que era la Caddy! Tan abnegada, tan sofrida, tan ansiosa per recuperar la salut, tan preocupada de no causar molèsties i tan sol·lícita per la feina solitària del seu marit i el confort del Sr. Turveydrop. No va ser fins llavors que en vaig descobrir les millors qualitats. Semblava estrany que la seva dèbil i pàl·lida figura estigués prostrada dia a dia on el ball era l'ocupació principal, on de bon matí el violí i els alumnes ja es posaven en dansa al saló i aquell noieta carabrut es passava la tarda valsant a la cuina.

A instàncies de la Caddy em vaig fer càrrec de l'endreça de la seva cambra; la vaig deixar neta i polida, i vaig traslladar-la a ella, llit i tot, a un racó més alegre, més orejat i més il·luminat que el que havia ocupat fins llavors. Cada dia, després que tot estigués a punt, solia deixar als seus braços la meva repetida homònima i m'asseia a xerrar, a fer labors o a llegir-li. En una d'aquestes primeres estones de tranquil·litat, la vaig posar al corrent sobre Casa Inhòspita.

A part l'Ada, teníem més visites. Principalment d'en Prince que, en els seus apressats intervals entre classe i classe, solia venir sense fer remor i seia calladament amb cara d'amorosa preocupació per la Caddy i la seva filleta. La Caddy, es trobés com es trobés, sempre li assegurava que es trobava millor –cosa que jo, que Déu em perdoni, corroborava puntualment. Això posava en Prince de tan bon humor que de vegades treia el violí i tocava un acord o dos per fer una gràcia a la criatureta –cosa que mai no em va semblar que aconseguís gens ni mica, perquè la meva menuda homònima mai no se'n va adonar.

Després, la de la Sra. Jellyby. Venia ocasionalment amb l'habitual tarannà abstret de sempre i seia plàcidament amb la mirada perduda milles enllà de la seva néta, com si fos un nadiu de les costes de Borrioboola-Gha qui cridés l'atenció. Amb els seus ulls clars, la seva calma i mal engiponada com sempre, deia indefectiblement: “I bé, Caddy, filla meva, com estàs avui?” Després s'asseia amb un somriure afable sense fer cas de la resposta, o bé s'abstria dolçament calculant quantes cartes havia rebut i enviat darrerament o amb l'abast de la producció de cafè de Borrioboola-Gha. I ho feia amb un serè menyspreu envers la nostra limitada esfera d'acció que li era impossible de dissimular.

Teníem també la del Sr. Turveydrop pare, que des del matí al vespre i del vespre al matí era objecte d'innombrables miraments. Si la criatura plorava, se l'havia de consolar de seguida no fos que l'arribés a molestar. Si a mitjanit s'havia d'atiar el foc, es feia subreptíciament no fos que li trenqués el son. Si la Caddy necessitava alguna de les petites comoditats de què la casa disposava, primer s'havia de debatre a fons si hi havia alguna possibilitat que ell també la requerís. Com a contrapartida de tantes consideracions es presentava a l'habitació un cop el dia, només per impartir la seva benedicció, fent gala d'una condescendència, un patronatge i una elegància a dispensar la llum de la seva tibada presència, que jo hauria pogut suposar –si no l'hagués conegut a fons– que era el gran benefactor de la Caddy.

—Caroline meva –deia, doblegant-se tant com l'encotillament li permetia–, digues-me que avui et trobes millor.

—Oh, molt millor, gràcies Sr. Turveydrop –era sempre la rèplica de la Caddy.

—Magnífic! Me n'alegro molt! I la nostra estimada Srta. Summerson. No està rendida de fatiga? –llavors enlairava les parpelles i es besava les puntes dels dits a mode d'homenatge; però em plau recordar que des que vaig quedar tan desfigurada les seves atencions havien minvat.

—Gens ni mica –li assegurava.

—Encantador! Hem de tenir cura de la nostra estimada Caroline, Srta. Summerson. No hem d'estalviar res que la pugui enfortir. L'hem d'alletar. Preciosa Caroline meva –es girava cap a la seva nora amb aires de protecció i generositat infinits–, no et preocupis per res, amor meu. No t'estiguis de cap

caprici, filla meva. Tot el que hi ha en aquesta casa, tot el que hi ha a la meva cambra, és al teu servei, estimada. Oblida –afegia de vegades amb un esclat d’elegància– fins i tot els meus petits insignificants requeriments, si és que algun cop s’interposen amb els teus, Caroline meva. Les teves necessitats són més importants que no les meves.

La seva elegància constituïa des de feia temps un dret tan imprescriptible –herència que el seu fill havia rebut de la seva mare– que en unes quantes ocasions em vaig trobar la Caddy i el seu marit fets un mar de llàgrimes a causa d’aquests afectuosos autosacrificis.

—No, no, estimats –protestava llavors; i jo, quan contemplava, mentre ho deia, l’escanyolit braç de la Caddy abraçant el coll voluminós d’ell, jo també m’hauria fos en un mar de llàgrimes, però per una altra raó—. No, no; he promès no abandonar-vos mai. Sigueu obedients i estimeu-me, no demano cap més recompensa. Ara, sigueu feliços! Me’n vaig al Parc.

Després s’orejava per allí, fins a fer gana per anar a dinar al seu hotel. No desitjo ser injusta amb el Sr. Turveydrop pare, però mai no vaig poder trobar-li qualitats millors que aquestes que recordo fidelment. Però és cert que sentia un cert afecte per en Peepy i s’enduia la criatura a passejar amb gran pompa, si bé en aquestes ocasions sempre l’enviava a casa abans d’anar-se’n a dinar, i algun cop amb mig penic a la butxaca. Fins i tot, però, aquesta liberalitat, segons que em consta, suposava un cost gens negligible, perquè per tal que en Peepy pogués anar prou ben abillat per passejar de la mà del mestre de l’elegància, se li havia de proporcionar roba nova de cap a peus a expenses de la Caddy i el seu marit.

La darrera de les visites era el Sr. Jellyby. Realment em queia bé quan venia, normalment a la tarda, i preguntava a la Caddy amb la seva veu submissa com es trobava i després seia recolzant el cap a la paret sense intentar dir res més. Si em trobava feinejant d’ací cap allà, de vegades es treia la jaqueta com si tingués la ferma intenció d’ajudar-me; la cosa, amb tot, no solia arribar gaire més lluny. La seva única feina consistia a seure amb el cap contra la paret mirant fixament l’absorta criatura. No puc treure’m del cap la fantasia que l’un i l’altre s’entenien.

No he comptat el Sr. Woodcourt entre els nostres visitants, perquè ara havia esdevingut el metge de capçalera de la Caddy. A les seves mans va començar a millorar ben aviat. Però estic segura que no té res d’estrany, perquè era molt amable, molt entès i del tot incansable en l’esforç que hi esmerçava. Durant aquest període vaig veure moltíssim el Sr. Woodcourt, si bé no tant com es podria pensar perquè, com que sabia que la Caddy estava en bones mans, de vegades m’arribava a casa durant les hores de la seva visita. Tot i això, hi coincidíem sovint. Ara em trobava completament conformada amb mi mateixa, però m’agradava fantasiejar que ell encara em tenia pena, i encara me’n tenia, crec. Ajudava el Sr. Badger en els seus nombrosos compromisos professionals, i encara no havia decidit els seus projectes de futur.

Quan la Caddy va començar a millorar va ser quan em vaig començar a adonar d'un canvi en la meva noieta. No podria dir com el vaig copsar per primer cop, perquè el vaig començar a percebre en petits detalls que per si mateixos no tenien gaire importància i només aplegats resultaven significatius. No obstant això, encaixant-los em resultà evident que l'Ada no m'era tan franca ni tan riallera com de costum. La tendresa del seu afecte era autèntica com sempre, d'això no en tenia cap dubte; mostrava, amb tot, una callada tristor que no em confiava i on endevinava algun malestar ocult.

Llavors no ho acabava d'entendre, i estava tan preocupada per la felicitat de la meva cuca que sovint em causava neguit i em deixava intranquil·la. Finalment, segura com estava que l'Ada m'amagava alguna cosa per tal de no causar-me un disgust, em va passar pel cap que estava trista per culpa meva; pel que li havia explicat de Casa Inhòspita.

No sé com vaig arribar al convenciment que això era plausible. No m'imaginava que pensant així hi hagués una dosi d'autoreferència egoista. Quant a mi mateixa, no estava trista, estava absolutament satisfeta i feliç. Però que l'Ada pogués estar pensant –per mi, malgrat que jo hagués abandonat tots aquests pensaments– en el que fa temps havia estat, però que ara havia canviat completament, em semblava tan fàcil de creure-ho que m'ho creia.

Què podria fer per recobrar la confiança de la meva noieta –vaig pensar llavors– i demostrar-li que no tenia cap d'aquests sentiments? Bé! Només podia tractar de ser tan diligent i treballadora com em fos possible –com sempre havia pretès– i res més. De totes maneres, com que la malaltia de la Caddy havia interferit amb més o menys mesura amb els meus deures casolans –si bé no faltava ni un matí a preparar l'esmorzar del meu tutor, ni ell tampoc de dir rient cent cops que hi havia d'haver dues donetes, perquè la seva doneta sempre hi era–, vaig decidir redoblar esforços i alegria. De manera que rondava per tota la casa taral·lejant totes les cançons que sabia i m'asseia a fer labors i labors de manera desesperada, i xerrava, xerrava, matí, tarda i nit.

I encara perdurava la mateixa ombra entre la meva noieta i jo.

—Així que, Dama Trot –observà el meu tutor, tancant el seu llibre un dia cap al tard que érem tots tres junts–, en Woodcourt ha retornat tota l'alegria de viure a la Caddy?

—Sí –vaig dir–, i si hagués cobrat amb diners tot el seu agraïment, s'hauria fet ric, tutor.

—M'agradaria de tot cor –va contestar– que en fos.

En aquesta qüestió vaig dir que coincidíem.

—Sí! Si sabéssim com, el faríem tan ric com un jueu, oi que sí, doneta?

Tot treballant me'n reia i li vaig dir que, d'això, no n'estava tan segura, perquè podria corrompre'l i ja no seria tan útil a molta gent com la Srta. Flite, la mateixa Caddy i tants més a qui ja no podria deslliurar de malalties.

—Cert –va dir el meu tutor–, ho oblidava. Però podríem convenir a

fer-lo prou ric per viure tranquil, oi? Prou ric per poder treballar amb una tolerable pau d'esperit? Prou ric per poder tenir una llar feliç amb els propis deus tutelars... i la seva deessa tutelar, potser també?

Això ja era una altra cosa, vaig dir. En això, hi havíem d'estar tots d'acord.

—Ben segur —va dir el meu tutor—. Tots nosaltres. En Woodcourt mereix tots els meus respectes, el tinc en gran consideració i he sondejat amb delicadesa els seus plans. És difícil oferir ajuda a un home independent, amb aquesta mena especial d'amor propi que té. Tot i així m'agradaria fer-ho, si pogués o sabés com. Sembla mig disposat a emprendre un altre viatge. Això em fa la impressió, amb tot, de desaprofitar un home de la seva vàlua.

—Potser se li obrirà un nou món —vaig dir.

—Sí que podria ser, doneta —assentí el meu tutor—. Dubto que esperi gaires coses d'aquest vell món. Saps, he arribat a pensar que de vegades fa cara d'haver sofert algun desengany o desgràcia. N'has sentit a parlar, d'alguna cosa per l'estil?

Vaig fer que no amb el cap.

—Bah! —digué el meu tutor— M'hi hauré malfixat, doncs.

Com que aleshores es va produir una petita pausa i vaig pensar que per al bé de la meva noieta era millor omplir-la, em vaig posar a taral·lejar, continuant amb la labor, una de les tonades favorites del meu tutor.

—I creu que el Sr. Woodcourt emprendre un altre viatge? —li vaig preguntar, després d'haver acabat de taral·lejar-la del tot.

—No sé gaire què pensar, estimada, però diria que és molt probable que un dia d'aquests se'n vagi a fer una llarga estada en un altre país.

—Vagi on vagi, estic segura que s'endurà els millors desitjos dels nostres cors —vaig dir—, i encara que no el facin ric, si menys no, tutor, mai no l'empobriran.

—Mai, doneta —va contestar.

Seia al meu lloc habitual, que ara era a la vora de la butaca del meu tutor. Abans de la carta no era el meu lloc habitual, però ara sí. Vaig alçar la vista cap a l'Ada, que seia al meu davant, i em vaig adonar, quan em tornà la mirada, que tenia els ulls plens de llàgrimes i que les llàgrimes li lliscaven per la cara. Vaig creure que només havia de romandre plàcida i alegre de totes totes per encoratjar la meva noieta i deixar assossegar el seu cor amorós. Realment aquesta era la meva disposició i no em calia sinó ésser jo mateixa.

Així doncs, vaig fer recolzar la meva noieta damunt la meva espatlla —que poc podia imaginar-me l'enorme feixuguesa del seu pensament!— i vaig dir que no s'acabava de trobar bé, i li vaig passar el braç per l'esquena i me la vaig endur a dalt. Quan érem a la nostra habitació i quan potser m'hauria explicat el que jo no estava gens preparada per sentir, no la vaig animar pas a confiar en mi, perquè mai no havia cregut que li fes falta.

—Oh, estimada Esther! —va dir l'Ada— Si hagués pogut decidir-me

a parlar amb tu i el cosí John quan érem a baix tots plegats!

—Per què?, Ada, amor meu! —vaig replicar— Per què no havies de parlar amb nosaltres?

L'Ada només va deixar caure el cap i em va estrènyer més a prop del cor.

—Segurament no oblides, bufona meva —vaig dir, somrient—, la mena de gent tranquil·la i passada de moda que som i com he posat seny per esdevenir la més discreta de les dames, oi? No oblides pas la vida tan feliç i plàcida que faig amb tot arranjat al meu servei, i qui n'és l'autor? Estic segura, Ada, que no has oblidat la noblesa del seu cor. És impossible.

—Impossible, Esther.

—Doncs llavors, reina —vaig dir—, no pot haver-hi cap malentès... per què no ens ho hauries d'explicar?

—Cap malentès, Esther? —replicà l'Ada— Oh, quan penso en tots aquests anys, i en la seva amabilitat i protecció paternals, i en la nostra vella amistat, i en tu, què he de fer, què he de fer?

Vaig mirar la meva criatura una mica sorpresa, però vaig creure que la millor rèplica no era contestar-li, sinó animar-la; per tant, canviant de tema, li vaig recordar mil petits detalls que havíem compartit des que vivíem plegades, evitant que digués res més. Fins que no es va posar al llit a dormir no vaig baixar a veure el meu tutor per dir-li bona nit; després vaig tornar amb l'Ada i vaig seure vora d'ella una estona.

Tot contemplant-la mentre dormia pensava que estava una mica canviada. Darrerament ja se m'havia acudit més d'un cop. No podia dir, fins i tot observant-la inconscient, de quina manera havia canviat; tanmateix, hi havia alguna cosa en la bellesa de la seva cara que tot i ser-me familiar em semblava diferent. Van acudir a la meva ment, amb tristor, les velles il·lusions que el meu tutor s'havia fet per a ella i en Richard, i em vaig dir a mi mateixa: “Pateix per ell” I em vaig preguntar com acabaria aquest amor.

Mentre la Caddy encara estava malalta, moltes vegades, quan arribava de tornada a casa nostra em trobava l'Ada fent labors; sempre, tanmateix, les endreçava i mai no vaig saber què era. Al calaix de vora seu, que no era del tot tancat, n'hi havia un tros. No vaig obrir el calaix; però encara donava voltes sobre què podria ser, perquè era evident que no era per a ella.

Quan vaig fer un petó a la meva reina, em vaig fixar que reposava amb una mà sota el coixí de manera que quedava amagada.

Que poc considerada que vaig ser, molt menys del que els altres pensaven de mi; que poc considerada, molt menys del que pensava jo de mi mateixa, tan preocupada de la meva alegria i satisfacció per creure que el sol fet de conservar-les jo podria posar bé la meva noieta i assossegar la seva ment!

Però em vaig posar a dormir enganyada amb aquesta idea. I amb aquesta idea em vaig llevar l'endemà, per trobar que encara hi havia la mateixa ombra entre la meva reina i jo.

Capítol 51

Il·luminada

El mateix dia que el Sr. Woodcourt arribà a Londres es dirigí a Symond's Inn, al despatx del Sr. Vholes. Perquè, des que li vaig suplicar que es fes amic d'en Richard, no havia oblidat ni negligit ni per un moment la seva promesa. M'havia dit que acceptava l'encàrrec com un deure sagrat, i amb aquest mateix tremp hi fou sempre fidel.

Trobà el Sr. Vholes al seu despatx i l'informà que en Richard li havia dit que es presentés allí per tal d'assabentar-se de la seva adreça.

—Exactament, senyor —va dir el Sr. Vholes—. L'adreça del Sr. C. no és pas a cent milles d'aquí, senyor, l'adreça del Sr. C. no és pas a cent milles d'aquí. Si us plau, vol seure, senyor?

El Sr. Woodcourt donà les gràcies al Sr. Vholes, però, a part això que havia esmentat, no havia vingut per cap més motiu.

—Exactament, senyor. Crec, senyor —va dir el Sr. Vholes, insistint impassible que s'assegués i sense donar-li l'adreça—, que vostè gaudeix d'influència damunt del Sr. C. Tinc entès que realment en té.

—Doncs ara me n'assabento —contestà el Sr. Woodcourt—, però suposo que vostè ho deu saber millor.

—Senyor —replicà el Sr. Vholes, amb l'autocontrol de sempre, veu inclosa—, forma part del meu deure professional saber-ne més i millor. Forma part del meu deure professional estudiar i entendre el cavaller que em confia els seus interessos. No puc mancar al meu deure professional, senyor, de manera conscient. Potser podria mancar-hi, amb la millor bona voluntat, en cas de no estar-ne assabentat, però no a consciència.

El Sr. Woodcourt tornà a mencionar l'adreça.

—Amb el seu permís, senyor —va dir el Sr. Vholes—. Concedeixi'm un minut. Senyor, el Sr. C. afronta un envit molt considerable i no pot jugar sense... cal que digui què?

—Diners, potser?

—Senyor —va dir el Sr. Vholes—, si li he de ser sincer —la sinceritat és la meva regla àuria tant si hi guanyo com si hi perdo, si bé més aviat hi perdo—, diners és el mot just. Ara, senyor, de les possibilitats del Sr. C., no n'hi puc dir res, no n'hi puc dir res. En el cas del Sr. C., abandonar després d'haver jugat tant de temps i tan fort podria resultar molt poc raonable; o potser a l'inrevés. No n'hi puc dir res. No, senyor —va dir el Sr. Vholes, posant la mà plana damunt l'escriptori de manera concloent—, res.

—Em fa l'efecte que s'oblida —contestà el Sr. Woodcourt— que no li demano que em digui res i que no m'interessa res del que diu.

—Perdoni'm, senyor —replicà el Sr. Vholes—, és injust amb vostè mateix. No, senyor! Perdoni'm! No podrà... no podrà al meu despatx, i sabent-ho

jo, cometre una injustícia amb vostè mateix. Vostè està interessat en qualsevol cosa i en la totalitat del que fa referència al seu amic. Conec massa bé la naturalesa humana, senyor, per admetre per un instant que un cavaller de la seva categoria no s'interessi en el que pugui afectar el seu amic.

—Bé —contestà el Sr. Woodcourt—, potser té raó. Estic interessat en la seva adreça.

—(Senyor, crec que ja he esmentat el número.) —digué parentèticament el Sr. Vholes— Si el Sr. C. continua jugant tan fort, ha de tenir fons. Entengui'm! De moment n'hi ha. No demano res; de moment n'hi ha. Però, per a jugades posteriors en necessitarà més; tret que el Sr. C. vulgui engegar a rodar tot el que ja ha invertit, una decisió que és totalment i exclusivament de la seva incumbència. Aprofito l'avinentesa, senyor, com a amic que és del Sr. C., d'exposar-li-ho clarament. Sense fons, representaré i actuaré sempre amb molt de gust pel Sr. C. fins al punt que les costes puguin quedar garantides pel mateix llegat, però no més enllà. No podria anar més enllà, senyor, sense perjudicar algú. Podria perjudicar o les meves tres filles o el meu venerable pare, que depèn completament de mi a la vall del Tauton; o algú altre. Ja que he decidit —diguei'n debilitat o, si li plau, follia— no perjudicar ningú.

El Sr. Woodcourt, si bé amb fredor, s'alegrà de sentir-ho.

—Desitjo, senyor —va dir el Sr. Vholes—, deixar després de mi el meu nom sense màcula. Per tant, aprofito l'oportunitat per deixar ben clar a un amic del Sr. C. en quina situació es troba el Sr. C. Quant a mi mateix, senyor, qui treballa es mereix els seus guanys. Si decideixo posar l'espalla a la roda, ho faig a consciència, i el que en trec m'ho he ben guanyat. Per això sóc aquí. A la porta de fora hi ha pintat el meu nom amb aquest objectiu.

—I l'adreça del Sr. Carstone, Sr. Vholes?

—Senyor —va respondre el Sr. Vholes—, com crec haver-la-hi dit ja, és la porta del costat. Al segon pis trobarà l'apartament del Sr. C. El Sr. C. desitja estar a la vora del seu conseller legal; i no hi tinc absolutament res a dir, perquè m'agrada que se'm consulti.

Dit això, el Sr. Woodcourt desitjà bon dia al Sr. Vholes i se'n va anar a trobar en Richard; llavors va començar a entendre prou bé el canvi que havia observat en la seva fesomia.

El trobà en una habitació fosca, molt poc moblada; gairebé tal com, molt poc temps abans, l'havia trobat jo a la seva cambra de la caserna. Però no escrivia, sinó que seia amb un llibre davant, tot i que els seus ulls i pensaments n'estaven molt allunyats. Com que, per casualitat, la porta era oberta, durant uns quants moments no s'adonà de la presència del Sr. Woodcourt, i aquest m'explicà que no podria oblidar mai la seva cara ullerosa i el seu posat abatut abans que despertés del seu somieig.

—Woodcourt, estimat amic! —exclamà en Charles, incorporant-se amb els braços oberts—, estava fantasiejant i ha aparegut vostè com un fantasma.

—Un d'amic –contestà– que només espera, com diuen que acostumen a fer els fantasmes, que li parlin. Com va el món dels mortals? –s'havien assegut l'un ben a prop de l'altre.

—Força malament i força a poc a poc –digué en Richard–, com a mínim en el paper que em pertoca.

—I quin paper és?

—El de la Cancelleria.

—No he sentit dir mai –contestà el Sr. Woodcourt, brandant el cap– que rutllés com cal.

—Ni jo –va dir en Richard, malhumorat–. Ni ningú!

Es reféu en un moment i amb la seva sinceritat habitual digué:

—Woodcourt, em sabria greu que deixant-se endur per l'estima que em professa em malinterpretés. Ha de saber que de fa temps no he fet res de bo. He procurat no perjudicar ningú, però em sembla que no he estat capaç de fer una altra cosa. Potser hauria estat millor que m'hagués mantingut allunyat d'aquesta xarxa que el destí m'ha teixit, però no ho crec; però gosaria dir que ben aviat li arribarà a les orelles, sinó és que ja li ha arribat, una opinió molt diferent. Resumint una llarga història, em temo que em mancava un objectiu; ara en tinc un –o ell em té a mi– i és massa tard per replantejar-s'ho. Agafi'm tal com sóc, i ajudi'm a millorar.

—Una ganga –digué el Sr. Woodcourt–. Per contrapartida faci també el mateix amb mi.

—Oh! Vostè –contestà en Richard–, vostè exerceix una professió que ha fet seva, quan posa la mà a l'arada no es fa enrere i troba profit en tot. Vostè i jo som persones molt diferents.

Parlà molt entristit i, per un moment, tornà a ensorrar-se.

—Bé, bé! –exclamà, eixorivint-se–, tot s'acaba. Ja ho veurem! Així, doncs, m'agafarà tal com sóc i m'ajudarà a millorar?

—Sí. I tant que sí! –ho van segellar amb una encaixada tot rient, però amb gran fervor. En puc donar fe, de part d'un d'ells dos, de tot cor.

—Arriba com un missatger diví –va dir en Richard–, per aquí no he vist ningú si no és en Vholes. Woodcourt, hi ha un tema que m'agradaria fer-li saber, d'una vegada per totes, des del començament del nostre pacte. No podrà ajudar-me si no ho faig. Sap que estic compromès amb la meva cosina Ada, oi?

El Sr. Woodcourt li replicà que jo ja li ho havia insinuat.

—Doncs, si us plau –contestà en Richard–, no es pensi que sóc un egoista consumat. No cregui que em trenco el cap i em deixo mig partir el cor per aquest miserable plet de la Cancelleria, només pels meus drets i pels meus interessos. Els de l'Ada van lligats als meus, no es poden separar; en Vholes treballa per a nosaltres dos. Tingui-ho en compte!

Mostrava tantíssima preocupació per la seva responsabilitat, que el Sr. Woodcourt li assegurà amb tota fermesa que li faria justícia.

—Miri —va dir en Richard, entretenint-se de manera més aviat patètica en aquest punt, si bé improvisadament i sense premeditació—, davant d'una persona com cal, com ara vostè, amb l'expressió amical que em mostra, no puc sofrir pensar que semblo egoista i mesquí. Vull que es faci justícia a l'Ada, Woodcourt, com també a mi mateix; arrisco tot el que puc anar aplegant perquè pugui sortir-se'n, i també jo. Li ho prego; tingui-ho en compte!

Posteriorment, quan el Sr. Woodcourt reflexionà sobre el que va passar, li va cridar molt l'atenció la intensa angoixa d'en Richard en aquest punt, de manera que explicant-me per sobre la seva primera visita a Symond's Inn, recalçà especialment això. Em va fer reviure la por que ja havia tingut que el Sr. Vholes s'endugués el petit patrimoni de la meva noieta, i que en Richard es justificqués amb tota sinceritat d'aquesta manera. L'entrevista tingué lloc just quan començava a ocupar-me de la Caddy; ara torno a quan la Caddy ja s'havia refet i l'ombra entre mi i la meva estimada encara persistia.

Aquell matí vaig proposar a l'Ada que anéssim a veure en Richard. Em va sorprendre una mica que dubtés i que no hi estigués tan entusiasmada com havia suposat.

—Reina meva —vaig dir—, mentre he estat anant tan amunt i avall, no deuen haver pas sorgit diferències entre tu i en Richard?

—No, Esther.

—No n'has tingut notícies, potser? —vaig dir.

—Sí que n'he tingudes —va dir l'Ada.

Aquelles llàgrimes als ulls i una cara tan enamorada. No podia treure'n l'entrellat. Fóra millor que anés a veure en Richard jo sola? No, l'Ada pensava que no seria millor que hi anés sola. Preferia venir amb mi? Sí, l'Ada pensava que seria millor que vingúés amb mi. Volia que ens n'anéssim ara? Sí, anem-nos-en ara. Bé, no aconseguia entendre la meva noieta d'ulls plorosos i rostre enamorat!

De seguida vam estar equipades i vam sortir. Era un dia ombrívol, a intervals queien fredes gotes de pluja. Era un d'aquells dies descolorits on tot sembla feixuc i aspre. Les cases ens miraven amenaçadorament, la pols ens envoltava, el fum se'ns llançava al damunt, res no estava encalmat ni mostrava un aspecte plàcid. Em feia l'efecte que, per carrers tan feréstecs, la meva preciosa poncella era del tot fora de lloc; crec que van passar per aquells tètrics empedrats més funerals dels que havia vist en tota la meva vida.

Primer havíem de saber on era Symond's Inn. Quan anàvem a preguntar-ho a una botiga, l'Ada digué que era a prop de Chancery Lane. “Si anem en aquesta direcció, no trigarem gaire, amor”, vaig dir. Així doncs, ens vam dirigir cap a Chancery Lane; un cop allí, en efecte, vam veure retolat Symond's Inn.

Després ens calia saber el número. “O potser amb el despatx del Sr. Vholes en tenim prou”, vaig recordar, “perquè el despatx del Sr. Vholes és a la porta del costat.” Llavors l’Ada digué que potser el despatx del Sr. Vholes era a la cantonada. I realment hi era.

Llavors es plantejà la qüestió de quina de les dues portes que eren de costat es tractava. Jo me n’anava cap a l’una i l’Ada se n’anava cap a l’altra, i la meva noieta ho tornà a encertar. Finalment, escales amunt cap al segon pis, on vam veure el nom d’en Richard escrit en lletres blanques en un plafó que semblava els dels cotxes de morts.

Jo hi hauria trucat, però l’Ada digué que potser era millor fer girar la maneta i entrar-hi. Ens vam trobar en Richard absort damunt una taula enfarfegada de feixos de paper plens de pols que em van fer l’efecte de miralls empolsegats que reflectien els seus pensaments. Mirés on mirés veia, reiterats, els abominables mots que desfilaven en el seu contingut. Jarndyce contra Jarndyce.

Ens rebé molt afectuosament i ens vam asseure.

—Si haguéssiu arribat una mica més d’hora –va dir–, us hauríeu trobat amb en Woodcourt. No crec que hi hagi un home tan bona persona com en Woodcourt. Troba temps per passar-se una estona, quan ningú, amb la meitat de la feina que té, ni s’ho plantejaria, de venir. I és tan jovial, tan espontani, tan sensible, tan sincer, tan... tot el que jo no sóc, que aquest lloc s’il·lumina quan arriba, i s’enfosqueix quan se’n va.

“Beneït sia” –vaig pensar– “per haver-me fet cas!”

—No és tan optimista –proseguí en Richard, clavant la cansada mirada als feixos de documents–, com habitualment ho som en Vholes i jo mateix, Ada, perquè n’està fora i no en coneix els misteris. Nosaltres hi hem aprofundit i ell no. No es pot esperar que s’aclareixi gaire en aquest laberint.

Mentre un altre cop la seva mirada vagava sobre els documents i es passava les dues mans pel cap, em vaig fixar que els seus ulls semblaven molt inflats i enfonsats, que tenia els llavis ressecs i les ungles rosegades molt arran de pell.

—Richard, creus que aquest és un bon lloc per viure? –vaig dir.

—Ja ho veus, estimada Minerva –contestà en Richard, amb el seu somriure alegre d’abans–, aquí no som al camp, ni això és animat; i quan el sol hi toca pots jugar-t’hi què vulguis que brilla esplendorosament a l’exterior. Però de moment n’hi ha prou. És a prop dels negociats i a prop d’en Vholes.

—Potser –vaig aventurar– un canvi de totes dues coses...

—...m’aniria bé? –va dir en Richard, concloent la frase amb una rialla forçada– Vés a saber! Però ara només em queda una sortida; més ben dit, dues. Esther, o s’acaba el plet o el pledejant. Serà el plet, estimada, el plet, estimada!

Els darrers mots anaven dirigits a l’Ada que seia més a prop d’ell. No podia veure-li la cara perquè l’havia tombada de mi cap a ell.

—Anem força bé —prosseguí en Richard—. En Vholes també t’ho diria. Ho anem descabdellant. Pregunta-ho a en Vholes. No els donem repòs. En Vholes en coneix totes les voltes i giravoltes i els estem al damunt a tot arreu. Ja els hem donat alguna sorpresa. Despertarem aquest niu de dormilegues, pren-ne nota!

Feia temps que les seves esperances em sabien més greu que la seva frustració; era tan inversemblantment optimista, amb una determinació tan ferrenya d’aconseguir-ho, amb tanta avidesa i amargura, i a la vegada tan conscient de forçar una situació insostenible, que sempre em commovia fins al moll de l’os. A més, l’expressió que ara el seu bell rostre duia escrita de manera indeleble m’ho feia sentir més dolorosament. Dic indeleble perquè estic persuadida que si en aquell moment la desastrada causa s’hagués acabat d’una vegada per totes segons les seves visions més optimistes, les empremtes causades per la seva prematura angoixa, el seu sentiment de culpa i tantes frustracions, li haurien solcat la faç fins a l’hora de la mort.

—La visita de la nostra doneta —va dir en Richard; l’Ada encara romania callada i immòbil— em sembla tan natural, i la seva cara bondadosa és tan igual a la dels vells temps...

“Ah! No. No”, vaig pensar somrient i brandant el cap.

—...tan clavada a la dels vells temps —va dir en Richard cordialment i agafant-me la mà amb l’esguard de germanor que res no va fer canviar mai— que davant d’ella no puc fingir. Titubejo una mica, aquesta és la veritat. A voltes tinc fe, estimada, i a voltes... no arribo a desesperar-me, però gairebé. Em trobo —va dir en Richard, deixant anar suaument la meva mà, i posant-se a passejar per l’habitació— tan cansat!

Va fer uns quants tombs amunt i avall i es deixà caure damunt del sofà.

—Etic tan cansat —va repetir amb tristor—. És una tasca tan feixuga, tan feixuga!

Digué aquests mots amb veu consirosa, mirant a terra i recolzat amb el braç. Llavors la meva reina s’alçà, es tragué el barret, se li agenollà a la vora amb la cabellera d’or que queia com rajos de sol damunt del cap d’ell, l’abraçà passant-li els dos braços pel coll i tombà el rostre envers mi. Oh, quina cara més enamorada i apassionada que vaig contemplar!

—Esther, estimada —va dir molt serenament—, no tornaré a casa.

A l’instant se m’obriren els ulls.

—Mai més. Em quedaré amb el meu estimat marit. Ens vam casar fa dos mesos. Torna sense mi, Esther del meu cor, no tornaré mai més a casa! —i amb aquests mots la meva reina atragué el cap d’ell damunt del seu pit i l’hi deixà reposar. Si algun cop en la meva vida he vist un amor que res que no sigui la mort pot fer canviar, el vaig veure llavors, al meu davant.

—Explica-ho a l’Esther, amor meu —va dir en Richard, trencant de sobte el silenci—. Digues-li com va passar.

Vaig llançar-me als seus braços abans que tingués temps d'arribar al meu costat i la vaig abraçar ben fort. Cap de les dues parlà; galta contra galta, amb tot, no em calia sentir res. “Bufona! Reina meva! Pobrissona, pobrissona!”, vaig dir. Em feia molta llàstima. Malgrat que m'estimava molt en Richard, el meu primer impuls va ser compadir-la moltíssim.

—Em perdonaràs, Esther? Em perdonarà el cosí John?

—Amor meu –vaig dir–, si en dubtes un sol moment, l'ofens. I quant a mi... vaja, jo, què he de perdonar, jo?

Vaig eixugar els ulls plorosos de la meva reina i em vaig asseure al seu costat al sofà, amb en Richard a l'altra banda; i mentre em recordava d'aquell vespre tan diferent quan m'havien fet la primera confiança, i havien agafat el seu propi camí lliure i feliç, em van explicar com havia anat.

—Tot el que tenia era d'en Richard –va dir l'Ada–. I en Richard no ho volia acceptar, Esther, i què podia fer sinó casar-m'hi si l'estimava tantíssim?

—I tu, excel·lent Dama Durden –va dir en Richard–, estaves tan plena d'ocupacions i atencions, que com volies que poguéssim parlar amb tu llavors? I a més, no va ser un pas meditat durant molt de temps. Un matí vam sortir i ens vam casar.

—I quan ja estava fet, Esther –va dir la meva reina–, sempre pensava la manera de dir-t'ho, i què seria millor. De vegades pensava que t'ho havia de dir de seguida i de vegades pensava que no t'ho havia de dir perquè no ho sabés el cosí John; i no sabia pas què fer, i em consumia molt.

Que egoista que havia estat jo, per no haver-hi pensat abans! No recordo què vaig dir llavors. Em sabia tant de greu, i a la vegada me'ls estimava tant, i estava tan contenta que m'estimessin; em feien moltíssima llàstima, i al mateix temps sentia una mena d'orgull de l'amor que es professaven. Mai no he experimentat una emoció que fos tan dolorosa i a la vegada tan plaent, dins el meu cor no sabia dir quina predominava. Però no era allí per amargar-los el camí; no ho vaig fer.

Quan ja estava menys atabalada i més relaxada, la meva reina es va treure l'anell de casada del pit, el besà i se'l posà. Em vaig recordar de la nit passada i vaig dir a en Richard que des que s'havien casat se'l posava cada nit quan ningú no podia veure-la. Llavors l'Ada em va preguntar enrojolada com era que ho sabia. Li vaig contestar que havia vist com amagava la mà sota el coixí i que no havia pogut imaginar-me'n el motiu. Després em van tornar a explicar un altre cop com havia anat, i vaig tornar a sentir-me trista i contenta i atabalada, i vaig amagar l'expressió de la meva cara d'abans tant com vaig poder per tal de no descoratjar-los.

Així va passar el temps, fins que vaig haver de pensar d'anar-me'n. Quan va arribar el moment, va ser el pitjor de tot plegat, perquè llavors la meva reina es va desfer completament. Llavors se'm va penjar al coll, em va anomenar de totes les afectuoses maneres imaginables i no va parar de dir-me

què faria sense mi! En Richard no estava gaire millor, i quant a mi, hauria estat la pitjor de tots tres si no m'hagués dit seriosament: “Vinga, Esther, si et deixes anar, no et tornaré a parlar!”

—Vaja, confesso –vaig dir– que mai no havia vist una casada així. Crec que no es deu estimar gens el marit. Vinga, Richard, per l'amor de Déu, agafa la meva pobrissona –però la vaig continuar abraçant i podria haver estat plorant amb ella no sé quanta estona.

—Vull fer saber a aquesta jove i estimada parella –vaig dir– que me'n vaig, però demà tornaré a ser aquí, i que no deixaré d'anar i de venir fins que Symond's Inn es cansi de veure'm. Així que, Richard, no dic adéu. Quin sentit tindria si torno tan aviat, oi?

Ja li havia lliurat la meva reina i tenia intenció d'anar-me'n, però em trencava el cor girar-li la cara, i em vaig entretenir en una darrera mirada a la meva preciositat.

Finalment, els vaig dir –alegre i animada– que si no m'encoratjaven a tornar, no estava segura de poder prendre'm aquesta llibertat; això va fer alçar els ulls a la meva reina i li desvetllà un dèbil somriure enmig de les llàgrimes, i vaig embolcallar-li la cara amb les meves mans, li vaig fer el darrer petó, vaig somriure i me'n vaig escapar corrents.

Quan vaig arribar a peu d'escala, quina manera de plorar, oh! Com si em fes l'efecte d'haver perdut l'Ada per sempre més. Em trobava tan sola i tan buida sense ella, i era tan desolador tornar a casa sense cap esperança de tornar-la a veure allí, que durant una estona vaig passejar amunt i avall per un xamfrà poc il·luminat i res no em podia consolar.

A poc a poc, després de renyar-me un xic a mi mateixa, em vaig anar recuperant i vaig agafar un cotxe, que em dugué a casa. Feia poc que el pobre noi que havia trobat a St. Albans havia tornat a aparèixer i estava a punt de morir-se; desgraciadament, llavors ja era mort, però jo no ho sabia. El meu tutor havia sortit per interessar-s'hi i no vingué a sopar. Quan em vaig trobar completament sola, vaig tornar a plorar una mica, però al cap i a la fi considero que no em vaig portar gaire, gaire malament.

Era del tot natural que encara no em fes ben bé càrrec de la pèrdua de la meva reina. Després de tants anys, tres o quatre hores no són gaire temps. Els meus pensaments, amb tot, s'havien ancorat tant en el desagradable escenari on l'havia acomiadada, i me'l representava com un de tan tenebrós i despietat, i desitjava tant ser al seu costat i cuidar-me d'alguna manera d'ella, que vaig decidir tornar-hi al vespre, només per guaitar-ne les finestres.

Diria que va ser una bogeria, però llavors no m'ho va semblar gens ni mica i ara tampoc m'ho sembla. Vaig fer-ne confidència a la Charley, i al capvespre vam sortir. Ja era fosc quan vam arribar a l'estranya nova casa de la meva reina i hi havia llum darrere les cortinetes grogues. Vam passar-hi passejant amb compte tres o quatre cops mirant enlaire; i de poc que no ensopeguem amb el Sr. Vholes, que va sortir de la seva oficina mentre érem per

allí i que també va mirar enlaire, abans d'anar-se'n cap a casa. La seva figura negra, llargaruda i escardalena, i l'aspecte solitari d'aquell racó fosc coincidien amb l'estat dels meus pensaments. M'imaginava la meva reina plena de joventut, bellesa i amor, tancada en un habitacle tan mal allerat, gairebé com si fos una cambra de tortura.

El lloc era força desert i fosc, i no dubtava que podria esmunyir-me impunement escales amunt. Vaig deixar la Charley a baix i vaig pujar lleugera, sense preocupar-me de cap de les dèbils resplendors dels llums d'oli que hi havia pels trams. Vaig parar l'orella un moment i em semblà sentir, enmig del silenci florit i malsà de la casa, el murmuri de les seves jovenívoles veus. Vaig posar els llavis al plafó de la porta, que semblava el dels cotxes de morts, com si fes un petó a la meva reina i vaig tornar a baixar silenciosament tot pensant que un d'aquells dies els explicaria la meva visita.

I realment em va anar bé; en efecte, malgrat que a part la Charley i jo ningú no se n'assabentà, em sentia com si la separació entre l'Ada i jo s'hagués escurçat i ens haguéssim tornat a trobar durant aquests moments. Me'n vaig tornar encara no acostumada del tot al canvi, però molt millor per la ronda que havia anat a fer a la meva preciositat.

El meu tutor havia tornat a casa i era dret i pensatiu vora la finestra fosca. Quan hi vaig entrar, el seu rostre es relaxà i es va anar a asseure al seu lloc; però quan em vaig asseure al meu, captà l'expressió de la meva cara.

—Doneta –va dir–, has plorat.

—Doncs sí, tutor –vaig dir–, em temo que sí, una mica. L'Ada estava tan angoixada i fa tanta pena, tutor.

Vaig recolzar el braç al respatllet de la seva cadira i vaig veure en la seva mirada que les meves paraules i el meu esguard cap al lloc buit d'ella l'havien preparat.

—S'ha casat, estimada?

Li ho vaig explicar tot, i les primeres súpliques foren per demanar-li perdó.

—No el necessita –va dir–. Que Déu la beneeixi, i al seu marit! –i de la mateixa manera que el meu primer impuls va ser compadir-los, ell també ho va fer– Pobra noia, pobra noia! Pobre Rick! Pobra Ada!

Després d'això cap dels dos digué un mot, fins que afegí sospirant: “Vaja, vaja, estimada! Casa Inhòspita s'encongeix de pressa.”

—Però la mestressa s'hi queda, tutor –em vaig aventurar a dir-ho, si bé tímidament, perquè em vaig adonar de la tristor amb què ell ho havia dit–. Farà tot el que pugui per fer-la feliç –vaig dir.

—I ho aconseguirà, amor meu!

La carta, exceptuant que el seient de vora seu l'ocupava jo, no havia causat cap diferència entre nosaltres i tampoc la va causar ara. Em va dirigir la seva mirada paternal, deixà la seva mà en la meva com havia fet sempre, i tornà a dir: “I ho aconseguirà, amor meu. Així i tot, Casa Inhòspita

s'encongeix de pressa, doneta!

Després em va doldre que això fos tot el que vam parlar de la qüestió. Em sentia més aviat decebuda. Vaig creure que no havia aconseguit ser tot el que m'havia proposat, d'ençà de la carta i la resposta.

Capítol 52

Obstinació

Però es va escaure que un altre dia, quan de bon matí ens disposàvem a esmorzar, va arribar precipitadament el Sr. Woodcourt amb la sorprenent notícia que s'havia comès un terrible assassinat, pel qual el Sr. George havia estat detingut i empresonat. Quan ens explicà que Sir Leicester Dedlock havia ofert una gran recompensa per la captura de l'assassí, consternada com estava, en un primer moment no vaig comprendre per què; però amb poques paraules més vaig capir que la persona assassinada era l'advocat de Sir Leicester, i tot seguit em vingué com un llamp a la memòria la por que la meva mare li tenia.

Em va semblar tan esgarriós el traspàs imprevis i violent d'una persona que ella durant molt de temps havia estat vigilant i de qui desconfiava i que al mateix temps la vigilava i en desconfiava, d'una persona a causa de la qual hauria tingut ben pocs moments de benestar sentint-se sempre sota l'amenaça d'un enemic secret i perillós, que els meus primers pensaments s'adreçaren a ella. Que esgarriós per ella assabentar-se de la seva mort i no poder sentir gens de llàstima! Quin horror recordar, ara que havia deixat tan sobtadament aquesta vida, que potser de vegades devia haver arribat a desitjar que l'ancià desaparegués!

Aquest batibull de reflexions que augmentaven el malestar i la por que sempre sentia quan es mencionava el nom d'ella, em trasbalsaren tant que gairebé ni em podia estar a taula. Fins que no em vaig recuperar una mica, no vaig poder de cap de les maneres seguir la conversa. Però un cop vaig tornar en mi i em vaig adonar com d'afectat estava el meu tutor, i que parlaven molt seriosament del sospitós recordant totes les impressions favorables que en teníem, a banda la bondat que ens havia demostrat, es va despertar amb tanta força la inquietud i l'interès que li professava que vaig recuperar totalment la calma.

—Tutor, no creu pas possible que l'acusació sigui justa, oi?

—Estimada, no puc ni pensar-ho. Aquest home que sempre ha mostrat tanta franquesa i bondat, que amb la força d'un gegant té la blanesa d'una criatura, que sembla l'home més valent del món, i a la vegada és tan senzill i tranquil, aquest home acusat d'un crim d'aquesta mena? No m'ho puc creure. No és que m'ho vulgui creure, o no. És que no puc!

—Jo tampoc —digué el Sr. Woodcourt—. De totes maneres, sigui què sigui que creguem o sapiguem d'ell, no hem d'oblidar que hi ha indicis que l'acusen. Mostrava una certa hostilitat envers el cavaller difunt. La mencionà obertament unes quantes ocasions. Es diu que discutia amb ell de manera violenta i, pel que jo sé, sí que en parlar-ne s'hi posava, de violent. Ha admès que es trobava sol a l'escena del crim cinc minuts abans que es perpetrés.

Crec sincerament que és tan innocent com jo de qualsevol implicació en els fets, però hi ha raons de pes que el fan sospitos.

—És cert —va dir el meu tutor, dirigint-se a mi—. I seria fer-li un favor ben galdós, estimada, tancar els ulls sobre l'autenticitat d'aquests càrrecs.

M'adonava, és clar, que calia que admetéssim, nosaltres i tothom, que tot el pes de les circumstàncies li era contrari. Però, al mateix temps, sabia —no vaig poder evitar de dir-ho— que aquest pes no ens havia d'induir a abandonar-lo en la seva desgràcia.

—Déu nos en guard! —replacà el meu tutor— Li farem costat, com ell en va fer a les dues pobres criatures que ens han deixat —es referia al Sr. Gridley i al noi, els quals el Sr. George havia acollit.

Després el Sr. Woodcourt ens va explicar que el mosso del veterà havia vingut a veure'l aquella matinada, després de passar-se tota la nit errant pels carrers com una bestiola neguitosa. Que una de les primeres preocupacions del veterà era que no el consideréssim culpable. Que ens enviava aquest missatger per testimoniar la seva absoluta innocència de la manera més solemne que era capaç. El Sr. Woodcourt només havia pogut tranquil·litzar el missatger compromentent-se a venir a casa nostra a primera hora amb aquest encàrrec. Afegí que ara es disposava a anar a veure personalment el presoner.

El meu tutor digué de seguida que ell també hi volia anar. A més de simpatitzar molt amb el soldat retirat, i ell també amb mi, ara estava interessada secretament pel que havia passat, cosa que només sabia el meu tutor. Tenia la sensació que m'afectava molt de prop. Personalment, em semblava molt important que es descobrís la veritat i que les sospites no caiguessin sobre cap innocent, perquè les sospites un cop s'engeguen ja no hi ha qui les pari.

Ras i curt, creia que era el meu deure i la meva obligació acompanyar-los. El meu tutor no tractà de dissuadir-me'n i vam anar-hi.

Era una presó enorme amb molts passadissos i patis, tan semblants l'un de l'altre i tan uniformement enllosats, que a mesura que avançava em feia l'efecte de comprendre amb una nova perspectiva per què els presoners solitaris, tancats entre les mateixes inexpressives parets un any i un altre, s'arribaven a apassionar tant —segons que havia llegit— per una herbotina o un bri d'herba extraviat. Vam trobar el veterà dempeus en un racó d'una estança que era de volta, talment com un celler que fos en un pis, amb les parets d'un blanc tan resplendent que els gruixuts barrots de ferro de la finestra i de la porta semblaven més profundament negres que no eren. Seia en un banc que hi havia, però quan va sentir girar panys i forrellats s'havia posat dret.

Quan ens va veure va fer una passa endavant petjant fort com de costum, i allí es parà i ens va fer una lleugera reverència. Però, com que jo vaig continuar avançant oferint-li la mà, ens va reconèixer de seguida.

—Senyoreta, cavallers, els puc assegurar que m'acaben de treure un pes del damunt —va dir, saludant-nos molt cordialment i fent una llarga alenada—. Ara ja no em preocupa gaire com pugui acabar tot això.

No tenia gaire aspecte de presoner. Amb el seu aplom i el seu capteniment militar, feia més l'efecte d'ésser un guàrdia de la presó.

—Això encara és un lloc més impresentable que no la meva galeria, per rebre una dama –va dir el Sr. George—. Sé, amb tot, que la Srta. Summerson ho passarà per alt –com que em va dur cap al banc on havia estat seient, m'hi vaig asseure, cosa que pel que vaig veure li causà una gran satisfacció.

—Li ho agraeixo, senyoreta –va dir.

—Ah, George –observà el meu tutor—, de la mateixa manera que no necessitem més aclariments de part seva, crec que tampoc cal que li'n donem nosaltres.

—De cap manera, senyor, els estic agraït de tot cor. Després de la benvolença de la visita, si no fos innocent d'aquest crim no podria mirar-los i guardar-ne el secret. Aprecio molt aquesta visita. No sóc eloqüent de mena; però, Srta. Summerson, cavallers, l'aprecio profundament.

Es posà la mà a l'ample pit i ens va fer una inclinació de cap. Va ser cosa d'un instant, perquè de seguida es tornà a quadrar; no obstant això, amb aquest senzill recurs expressà una gran emoció.

—Primer de tot –digué el meu tutor— podem fer alguna cosa perquè estigui més confortable, George?

—Per què, senyor? –preguntà aclarint-se la gola.

—Perquè estigui més confortable. Necessita alguna cosa que pugui alleujar la duresa d'aquesta reclusió?

—Bé, senyor –contestà el Sr. George, després de rumiar una mica—, li estic agraït igualment, però com que el tabac va contra les regles, li he de dir que no em cal res.

—Potser més endavant se li acudiran alguns petits detalls. Sigui quan sigui, George, faci'ns-ho saber.

—Gràcies, senyor. Sigui com sigui –observà el Sr. George, amb un dels seus colrats somriures—, un home que ha rodat món com un vagabund, tal com jo he fet, es troba prou bé en un lloc com aquest, dintre de les seves possibilitats.

—Ara ocupem-nos del seu cas –comentà el meu tutor.

—D'acord, senyor –contestà el Sr. George, plegant els braços a l'altura del pit amb un total autodomini i una mica encuriósit.

—En quina situació es troba, ara?

—Doncs actualment, senyor, estic en presó preventiva. En Bucket m'ha fet saber que probablement anirà sol·licitant-ne la pròrroga fins que la instrucció sigui més completa. No em puc imaginar què s'ha de fer perquè sigui més completa, però diria que en Bucket s'ho manegarà d'alguna manera.

—Vaja, home, que Déu ens empari! –exclamà el meu tutor, traït per l'excentricitat i la vehemència d'uns altres temps— Parla de vostè com si fos

algú altre!

—No s’ofengui, senyor –va dir el Sr. George–, li agraeixo la seva amabilitat. Però no comprenc com un home innocent pot resignar-se a aquesta mena de coses sense estampar-se el cap contra la paret, tret que s’ho prengui des d’aquest punt de vista.

—Te raó fins a un cert punt –contestà calmat el meu tutor–. Però amic meu, fins i tot un home innocent cal que prengui un mínim de precaucions per defensar-se.

—Exactament, senyor. I així ho he fet. Davant dels magistrats he afirmat: “Cavallers, sóc tan innocent d’aquest càrrec com vostès mateixos; tots els fets que s’han adduït en contra meva són completament veritat; no sé res més d’aquest assumpte.” Penso continuar afirmant-ho, senyor. Quina altra cosa puc fer? És la veritat.

—Però no n’hi ha prou només amb la mera veritat –replicà el meu tutor.

—No n’hi haurà prou, senyor, vol dir? Llavors tinc una perspectiva més aviat negra! –remarcà el Sr. George benhumorat.

—Ha de tenir un advocat –proseguí el meu tutor–. N’hi procurarem un de bo.

—Perdoni’m, senyor –va dir el Sr. George, fent un pas enrere–. Li ho agraeixo. Però he de pregar-li enèrgicament que m’excusi d’una cosa com aquesta.

—No vol tenir advocat?

—No, senyor –el Sr. George negà amb el cap molt emfàticament–. Li’n dono les gràcies igualment, senyor, però... res d’advocats.

—Per què no?

—No simpatitzo amb aquesta trepa –va dir el Sr. George–. En Gridley tampoc ho feia. I, si m’excusa la impertinència, gairebé no em puc creure que vostè sí, senyor.

—És una qüestió d’equitat –explicà el meu tutor, sense saber gaire què dir¹–, una qüestió d’equitat, George.

—Vol dir que ho és, senyor? –contestà el soldat, amb el seu estil informal–. No estic familiaritzat amb aquests noms obscurs, però en general estic en contra d’aquesta trepa.

Desplegant els braços i canviant de posició restà dempeus amb una de les seves manasses damunt la taula i l’altra al maluc, com el retrat més exacte que mai no hagi pogut veure d’un home que no canviaria d’opinió un cop l’havia presa. Fou inútil que tots tres li parléssim i ens esforcéssim a persuadir-lo; ens escoltava amb una amabilitat molt escaient amb el seu posat franc, però era evident que les nostres argumentacions no l’afectaven gens, com tampoc el

¹ Efectivament, es confon o bé generalitza. Els casos d’assassinat eren competència dels tribunals ordinaris de justícia (*common law*), no dels d’equitat de la Cancelleria.

lloc on era reclòs.

—Si us plau, pensi-s'ho una vegada més, Sr. George —vaig dir-li—. No li importa gens el seu cas?

—Realment, senyoreta, m'agradaria ésser jutjat per una cort marcial —contestà—, però sé prou bé que és impossible. Si té la bondat, senyoreta, de concedir-me un parell de minuts, ni un més, faré un esforç per explicar-me tan clarament com pugui.

Ens mirà a tots tres, l'un a continuació de l'altre, brandà una mica el cap com si volgués ajustar-se el coll i el corbatí d'un rígid uniforme i, després d'uns moments de reflexió, prosseguí:

—Com pot veure, senyoreta, m'han detingut, m'han emmanillat i m'han dut aquí. Sóc un home sospitós i desacreditat, i aquí em té. El Sr. Bucket escorcolla amunt i avall la meva galeria de tir, les meves pertinences —tot i ésser escasses—, les regiren de cap a peus fins que ni es reconeixen elles mateixes, i —com abans he dit— aquí em té! No em queixo precisament d'això. Malgrat que sóc en aquesta cel·la sense haver comès la falta que se m'imputa, puc comprendre perfectament que si no hagués fet el rodamón durant la meva joventut això no hauria passat. Ha passat. Ara ve la qüestió d'afrontar-ho.

Es fregà un moment el front bru i amb expressió benhumorada es disculpà: “Tinc tan poca corda a l'hora de parlar, que he de rumiar una mica.” Després de pensar una mica, alçà la mirada i continuà:

—La manera d'afrontar-ho. Bé, l'infortunat difunt era advocat i em tenia ben collat. No vull remenar-ne les cendres, però em tenia, tal com diria si fos viu, remaleïdament lligat de mans i peus. Per això no m'agrada ni gota la seva feina. Si m'hagués mantingut al marge del seu tracte, m'hauria estalviat de ser aquí. Però no és això el que vull dir. Bé, imaginin-se que l'he mort. Imaginin-se que realment he descarregat damunt del seu cos una d'aquestes pistoles acabades d'utilitzar que el Sr. Bucket ha trobat al meu establiment i que, Déu meu!, hauria pogut trobar cada dia des que tinc l'establiment. Què hauria fet tan aviat com m'haguessin enxampat i detingut? Procurar-me un advocat.

Quan va sentir que algú removia el pany i el forrellat va callar, i no va continuar fins que la porta no es va obrir i es va tornar a tancar. El motiu pel qual es va obrir el mencionaré de seguida.

—M'hauria procurat un advocat, i ell hauria dit —com sovint he pogut llegir als diaris—: “El meu client no es digna a contestar, el meu client es reserva la defensa —el meu client això, allò i allò altre.” Bé, segons la meva opinió, el costum d'aquesta trepa no és actuar honradament o pensar que l'altra gent ho fa. Suposem que sóc innocent i agafo un advocat. Tant se li'n donaria, considerar-me culpable com no; potser més aviat culpable. Què faria tant sí com no? Actuar com si ho fos: tancar-me la boca, dir-me que no declari, ocultar les circumstàncies, triturar les evidències, utilitzar argúcies i potser alliberar-me! Però, senyoreta Summerson, he de procurar exculpar-me d'aquesta manera, o és

millor que em pengin –i perdoni que utilitzi un mot tan desagradable per a una dama– si faig la meva?

Ara aquest tema l’havia animat, i ja no li calgué aturar-se una mica.

—Prefereixo que em pengin fent la meva. I vull que ho facin! No dic –mirant-nos a tots tres amb els braços forçuts recolzats als malucs i alçant les fosques celles– que tingui més ganes que em pengin que qualsevol altra persona. Dic que en surto completament innocent, o no en surto. Per tant, quan sento que m’imputen el que és veritat dic que és veritat, i quan em diuen “tot el que digui podrà ésser tingut en compte”, els dic que no em preocupa, vull que ho tinguin en compte. Si no són capaços de deduir la meva innocència de tota la veritat, no la podran deduir només d’una part o d’una altra cosa. I si en són capaços, segons la meva opinió, no té cap mèrit.

Fent una passa o dues per l’enllosat, tornà a la taula i acabà el que havia de dir.

—Els agraeixo moltíssim la seva atenció, senyoreta, i a vostès dos cavallers, i moltíssim més el seu interès. Així de clares són les coses, segons que constata un simple soldat amb una mena de sabre esmussat com a magí. A part les meves obligacions de soldat, no he fet res de bo en la vida, i si després de tot ve el pitjor, recolliré el que he sembrat. Quan em vaig haver recuperat del primer impacte d’haver estat agafat com un assassí –un rodamón que ha rondat tant com jo no tarda gaire temps a recuperar-se d’un impacte–, he anat donant-hi voltes fins a arribar on m’han trobat ara. I em mantindré exactament igual. No tinc parents que en puguin sortir perjudicats, ni entristits i... i això és tot el que havia de dir.

La porta s’havia obert per donar pas a una persona, a primera vista d’aspecte militar, però de menys corpulència, i a una dona ufanosa, colrada de pell i d’ulls clars amb una cistella, la qual, des que va entrar, va estar absolutament pendent de tot el que el Sr. George deia. El Sr. George els havia rebuts, al mig de la seva dissertació, amb una inclinació familiar i un esguard amistós, però sense cap salutació especial més. Ara els encaixà cordialment la mà i digué: “Srta. Summerson i cavallers, aquest és un vell camarada meu, en Matthew Bagnet. I aquesta la seva dona, la Sra. Bagnet.”

El Sr. Bagnet féu una rígida inclinació militar i la Sra. Bagnet ens va fer una reverència.

—Són de veritat uns bons amics meus –va dir el Sr. George–. Em van agafar a casa seva.

—Per culpa d’un violoncel de segona mà –puntualitzà el Sr. Bagnet sacsejant nerviosament el cap–. De bona qualitat. Per a un amic. El preu no tenia importància.

—Mat –va dir el Sr. George–, has sentit perfectament tot el que he dit a aquesta dama i a aquests dos cavallers: puc saber si hi estàs d’acord?

El Sr. Bagnet, després de meditar, cedí l’opinió a la seva dona. “Companya. Digues-li-ho. Si hi estic o no hi estic d’acord”.

—Vaja, George —exclamà la Sra. Bagnet, després d’haver buidat la cistella, on hi havia un tall de cansalada, una mica de te, sucre i pa morè—, ja podria saber que no. Podria saber que amb el que ha dit n’hi ha prou per fer perdre els estreps a qualsevol. No vol que l’alliberin d’aquesta manera, no vol que l’alliberin de l’altra... què pretén triant i remenant d’aquesta manera? Tot això són bajanades i ruqueries, George.

—No sigui tan severa amb mi en el meu infortuni, Sra. Bagnet —va dir jovialment el soldat.

—Oh! A la porra el seu infortuni —exclamà la Sra. Bagnet— si pel que es veu no el fa ésser més raonable. Mai en la vida no m’havia avergonyit tant sentir parlar un home esbojarradament com acabo de sentir-lo parlar avui davant d’aquesta companyia. Advocats? I doncs, per què, si és que no té por que massa cuiners li espatllin el brou, hauria de privar-se de tenir una dotzena d’advocats, si aquest cavaller li ho aconsella?

—Vet aquí una dona molt pràctica —digué el meu tutor—, espero que el convenci, Sra. Bagnet.

—Convèncer-lo, senyor? —contestà— Que Déu el beneeixi, no. Vostè no coneix en George. Fixi’s, allí! —la Sra. Bagnet va deixar la cistella per assenyalar-lo amb les dues mans brunes— Allí el té! Un home tan entossudit i obstinat en els seus errors com cap altra criatura sota la capa del cel fa perdre la paciència! Li seria més fàcil carregar-se a les espatlles un canó del quaranta-vuit² que no canviar la girada d’aquest home quan s’ha ficat una cosa al cap i l’ha collada fort. Sí, el conec prou bé! I tant que el conec, George! Suposo que ara, després de tants anys, no voldrà fer-me creure que ha canviat de caràcter, oi?

La seva amistosa indignació tingué una visible repercussió en el seu marit, el qual brandà unes quantes vegades el cap envers el veterà com una mena de recomanació silenciosa perquè es contingués. Mentrestant, la Sra. Bagnet em mirava, i pel joc dels seus ulls vaig entendre que m’invitava a fer alguna cosa, però no vaig arribar a esbrinar quina.

—Però estic cansada de discutir amb vostè, vell company, anys i panys —va dir la Sra. Bagnet, mentre bufava una brossa del tall de cansalada i em tornava a mirar—, i quan aquesta dama i els cavallers el coneguin tan bé com jo, també es cansaran de parlar-li. Si no és tan capgròs per rebutjar una mica de menjar, aquí el té.

—L’accepto amb molt de gust —contestà el soldat.

—Vaja, qui ho diria? —va dir la Sra. Bagnet, continuant rondinant benhumorada— Em deixa parada. Em faig creus que no es deixi morir de gana, a la seva manera també. Seria molt propi de vostè. Potser després canviaria de parer —llavors em tornà a mirar, i ara em vaig adonar, pels esguards alternatius que feia a la porta i a mi, que insinuava que ens retiréssim i l’esperéssim fora de

² ‘An eight-and-forty pounder’. Que llançava projectils de quaranta-vuit lliures, uns vint-i-dos quilos. El pes del canó devia ésser deu vegades superior.

la presó. Ho vaig comunicar emprant els mateixos mitjans al meu tutor i al Sr. Woodcourt, i em vaig alçar.

—Esperem que s’ho repensi –vaig dir-li– i esperem trobar-lo una mica més raonable quan el tornem a visitar.

—Més agraït, Srta. Summerson, de segur que no –contestà.

—Confio, amb tot, que potser també més fàcil de persuadir –vaig dir–. I li suplicaria que tingués en compte que l’aclariment d’aquest misteri i el descobriment del veritable autor d’aquest fet pot ser de la màxima importància per a unes altres persones a banda vostè mateix.

M’escoltà respectuosament, però sense parar gaire atenció als mots que li deia, una mica d’esquena, ja quan em dirigia cap a la porta; perquè –després m’ho van explicar– es fixava en la meva alçada i en la meva aparença, que de sobte li cridà l’atenció.

—És curiós –va dir–. I ja se’m va acudir llavors!

El meu tutor li va preguntar què volia dir.

—Miri, senyor –va contestar–, quan la meva mala fortuna em va dur a l’escalinata del difunt la nit que va ésser assassinat, vaig veure en la foscor que em passava per la vora una figura tan semblant a la Srta. Summerson que vaig estar a punt d’adreçar-li la paraula.

Durant un instant vaig sentir una esgarrifança com mai no n’havia sentida cap, i espero no tornar-la a sentir mai més.

—Quan jo pujava, ella en baixava –va dir el soldat– i va passar per davant de la finestra, il·luminada pel clar de lluna, coberta amb un gran xal negre; em vaig fixar que tenia un serrell força llarg. De totes maneres, no té res a veure amb el que dèiem, exceptuant que m’ha passat pel cap perquè en aquell moment la Srta. Summerson s’hi assemblava tant.

No puc aïllar i definir els sentiments que després d’això se’m van despertar, només diré que el deure i l’obligació vagues que des d’un bon començament m’havien empès a interessar-me per la investigació van augmentar sense atrevir-me clarament a formular-me cap pregunta clara, i que estava irritantment segura que no hi havia el més petit motiu per tenir por.

Vam sortir tots tres de la presó i ens vam posar a passejar amunt i avall a poca distància del reixat, que era en un lloc apartat. No feia gaire que esperàvem quan van aparèixer el Sr. i la Sra. Bagnet, i de seguida es van reunir amb nosaltres.

La Sra. Bagnet tenia una llàgrima a cada ull i la cara emocionada i sufocada. “No he dit a en George què pensava d’aquest assumpte, sap, senyoreta –van ser els primers mots que digué arribant–, però passa un bon tràngol, el pobre xicot!”

—No si va amb compte, és prudent i accepta una bona ajuda –va dir el meu tutor.

—Un cavaller com vostè ho deu saber millor –contestà la Sra. Bagnet, eixugant-se apressadament els ulls amb la vora de la capa grisa–, així i

tot em fa sentir intranquil·la. Ha estat massa destraler i ha dit massa coses sense pensar-les. Els cavallers del jurat són incapaços d'entendre'l tal com jo i en Lignum. I a més a més hi ha massa circumstàncies que li són desfavorables, i s'aportaran massa testimonis en contra seva, i en Bucket és tan llest!

—Amb un violoncel de segona mà. I va dir que tocava el pifre. De jove —afegí el Sr. Bagnet, amb gran solemnitat.

—Ara, li ho diré, senyoreta —digué la Sra. Bagnet—, i quan dic senyoreta vull dir tots! Anem al racó del mur i els ho diré!

Ens va dur corrents a un lloc més retirat, i com que en un principi estava massa ofegada per continuar, el Sr. Bagnet aprofità l'ocasió per dir: “Companya! Explica'ls-ho!”

—Doncs resulta, senyoreta —continuà la companya, desfent les llaçades del barret per airejar-se—, que li seria més fàcil canviar de lloc Dover Castle que fer canviar la decisió d'en George, a menys que trobés una nova força per influir-lo. I jo l'he trobada!

—Aquesta dona és una joia —digué el meu tutor—. Continuí!

—Ara, li asseguro, senyoreta —proseguí, picant de mans una dotzena de cops a cada frase, enduta per la pressa i l'agitació—, que el que ha dit de no tenir parents són tot camàndules. La seva família no en sap res, d'ell, però ell d'ells, sí. A estones perdudes m'ha explicat més coses que a cap altra persona, i no va ser cap casualitat que un cop parlés amb el meu Woolwich de mares solcades d'arrugues i amb cabells blancs al cap. M'hi jugo cinquanta lliures que aquell dia havia vist la seva mare. Encara viu i l'hem de dur aquí sense perdre temps!

Immediatament es posà algunes agulles a la boca i començà a arromangar-se la faldilla pinçant-ne tot el redol una mica més amunt d'on li arribava la capa grisa, cosa que acomplí amb incomparable habilitat i promptitud.

—Lignum —va dir la Sra. Bagnet—, company, cuida't de les criatures i dóna'm el paraigües! Me'n vaig a Lincolnshire i portaré cap aquí aquella bona anciana.

—Però, dona de Déu! —exclamà el meu tutor amb les mans a les butxaques—, com hi anirà? Quants diners du?

La Sra. Bagnet va fer una altra repassada a la faldilla, es va treure una bossa de cuir on comptà precipitadament uns pocs xílings, i després la tancà ben satisfeta.

—No passi mai ànsia per mi, senyoreta. Sóc dona d'un soldat i estic acostumada a espavilar-me sola. Lignum, company —fent-li petons—, un per a tu i tres per a les criatures. Ara, cap a Lincolnshire a buscar la mare d'en George!

I, efectivament, se n'anà mentre nosaltres tres ens miràvem els uns als altres sorpresos i desconcertats. Efectivament es posà a caminar amb enèrgiques gambades amb la capa grisa, tombà la cantonada i desaparegué.

—Sr. Bagnet –digué el meu tutor–, pretén deixar-la marxar d'aquesta manera?

—Res a fer –contestà–. Un cop va tornar a casa. Des de l'altra punta del món. Amb la mateixa capa grisa. I el mateix paraigües. Tot el que la companya li digui de fer. Faci-ho! Sempre que la companya diu “me'n sortiré”, se'n surt...

—Així doncs, és tan franca i lleial com sembla –afegí el meu tutor– i és impossible dir-ne res més.

—És la Sergent Abanderada del Batalló Sense Parió –va dir el Sr. Bagnet, mirant-nos per damunt de l'espatlla, mentre també se n'anava– I no n'hi ha cap com ella. Però mai no ho confesso davant seu. Cal mantenir la disciplina.

Capítol 53

La Pista

El Sr. Bucket i el seu rabassut índex tenen freqüents col·loquis en les actuals circumstàncies. Quan el Sr. Bucket ha de sotmetre a la seva consideració un assumpte d'aquesta peremptorietat, el rabassut índex fa l'efecte d'elevant-se a la dignitat d'una divinitat familiar. Se'l posa a l'orella i el dit li xiuxiueja informació, se'l posa als llavis i el dit l'invita a mantenir el secret, el frega contra el nas i el dit li estimula l'olfacte, el branda davant d'un culpable i el dit l'aboca a la perdició. Els àugurs del Col·legi de Detectius prediuen invariablement que quan el Sr. Bucket i aquest índex mantenen molts conciliàbuls no trigarà gaire a sentir-se parlar d'un terrible venjador.

D'una altra banda, estudiós equànime de la naturalesa humana –en general, un filòsof benèvol gens propens a ésser rigorós amb les follies de la humanitat–, el Sr. Bucket és present en un gran nombre de cases i passeja per infinitat de carrers; aparentment amb l'aire més aviat de llanguir per manca d'objectius. És d'allò més cordial amb els de la seva espècie i disposat a brindar amb la majoria d'ells. Lliberal amb els diners, de tracte afable, conversa planera... però, sota el plàcid corrent de la seva vida, hi llisca el corrent profund d'un índex.

El temps i l'espai no poden limitar el Sr. Bucket. Tal com l'home pres en abstracte, ell avui és aquí i demà se n'ha anat, però, molt a l'inrevés d'aquest home, l'endemà ell hi torna a ésser. Aquesta tarda es mirarà casualment els apagallums de ferro forjat del portal de la casa de Sir Leicester Dedlock a ciutat, i demà al matí caminarà pels miradors de Chesney Wold, per on abans va caminar l'ancià cavaller, el fantasma del qual es fa propici amb cent guinees. Els calaixos, els escriptoris, les butxaques, totes les coses que li havien pertangut, les examina el Sr. Bucket. Poques hores després, ell i el romà estaran sols l'un amb l'altre, comparant índexs.

És probable que aquestes ocupacions no siguin irreconciliables amb els plaers de la llar; però és cert que el Sr. Bucket ara per ara no se'n va a casa. Si bé, en general, aprecia moltíssim la companyia de la Sra. Bucket –una dama amb un talent detectivesc natural que si hagués estat perfeccionat amb la pràctica podria haver fet grans coses, però que no ha anat més enllà del nivell d'un afeccionat intel·ligent– es manté a distància d'aquest encomiable esbarjo. La Sra. Bucket depèn de la persona que té a dispesa –afortunadament una dama amable que suscita el seu interès– per a qüestions de companyia i conversa.

El dia del funeral s'aplega una gran gentada a Lincoln's Inn Fields. Sir Leicester Dedlock assisteix personalment a la cerimònia; estrictament parlant, només hi ha tres concurrents humans més, a saber Lord Doodle, William Buffy i el cosí esllanguit –dut per fer embalum–, però la quantitat de carruatges desconsolats és immensa. La noblesa hi ha aportat més aflicció de

quatre rodes de la que mai no s'hagi vist en aquest barri. És tal la munió d'escuts d'armes als plafons dels cotxes que podria pensar-se que el Col·legi d'Heràldica acabava de perdre, tot d'una, pare i mare. El duc de Foodle hi ha enviat un esplèndid túmul de pols i cendres amb parafangs de plata, eixos patentats, els darrers avenços i tres cucs compungits de sis peus³ d'alçada agafats al darrere com un ram de dol. Fa l'efecte que tots els cotxers de luxe de Londres van endolats; i si aquest ancià difunt de vestimenta rànica no es trobés més enllà de cap degustació de carn de cavall –cosa que sembla impossible–, avui n'hauria quedat ben servit.

Impassible enmig de la impedimenta funerària i dels seus agents i dels panxells de tantes cames totes cobertes de dol, el Sr. Bucket seu amagat en un dels inconsolables carruatges i observa la gentada amb tota comoditat a través de les cortinetes de les gelosies. Té molt bon ull per observar la multitud –i per què no?–, i mirant aquí i allà, ara des d'aquesta banda del carruatge, ara des de l'altra, ara cap a dalt de les finestres de les cases, ara per entremig dels caps de la gent, res no s'escapa de la seva perspiciàcia.

“Ets aquí, eh, sòcia?”, es diu el Sr. Bucket referint-se a la Sra. Bucket, situada, gràcies a la seva influència, als graons de l'entrada de la casa del difunt. “Vaja si hi ets. Vaja si hi ets! I fas realment força goig, Sra. Bucket!”

El seguici encara no ha començat, s'espera que aparegui la causa d'aquesta assemblea. El Sr. Bucket, al carruatge emblasonat capdavanter, se serveix del seus dos índexs rabassuts per mantenir la gelosia un pèl entreoberta mentre mira.

I diu molt de la seva condició de marit que encara estigui pendent de la Sra. B. “Ets aquí, eh, sòcia?”, es repeteix. “I la teva dispesera al costat. M'interesso per tu, Sra. Bucket, espero que et trobis bé, estimada!”

El Sr. Bucket no diu cap altre mot, però seu amb els ulls del tot atents fins que baixen el cessat receptacle de nobles secrets –on paren ara aquells secrets? Encara els conserva? O bé van envolar-se amb ell aquella jornada tan inesperada?– i fins que el seguici es comença a moure i canvia la panoràmica del Sr. Bucket. Després d'això, es prepara per a una còmoda passejada i pren nota dels arreus del carruatge, per si de cas aquestes dades li poguessin arribar a ésser d'utilitat.

Quin contrast entre el Sr. Tulkinghorn, tancat al seu fosc carruatge, i el Sr. Bucket, tancat al seu. Entre l'incommensurable pista més enllà de la petita nafra que ha abocat l'un a un son definitiu batzegat fortament sobre l'empedrat dels carrers, i la pista angosta de la sang que manté l'altre en un estat de vigília que es manifesta en cada cabell del cap! Però a ells tant els fa, ni l'un ni l'altre se'n preocupen.

El Sr. Bucket es desentén del seguici amb la naturalitat que li és característica i quan arriba l'oportunitat que havia previst s'esmuny del carruatge. S'encamina cap a casa de Sir Leicester Dedlock, que actualment ha

³ 1,83 metres: els tres *cucs* són ploracossos.

esdevingut com la seva pròpia, on hi entra i en surt a qualsevol hora que li ve de gust, sempre hi és benvingut i molt considerat, on coneix tots els racons i es mou dins una atmosfera de misteriosa grandesa.

Al Sr. Bucket no li cal trucar ni fer sonar la campaneta. Ha fet de manera que li facilitessin una clau i hi pot entrar quan vol. Mentre creua el vestíbul, un mercuri l'informa: "Hi una altra carta per a vostè, Sr. Bucket, l'ha duta el correu." I la hi dóna.

—Una altra, eh? —diu el Sr. Bucket.

Si el mercuri alimentés per ventura alguna curiositat sobre les cartes del Sr. Bucket, aquesta cautelosa persona no és pas l'home que la hi satisfaria. El Sr. Bucket se'l mira com si la seva cara fos una perspectiva d'algunes milles de profunditat i la contemplés amb tota la calma.

—Du, per casualitat, una tabaquera? —diu el Sr. Bucket.

Desgraciadament, el mercuri no pren rapè.

—Podria anar a buscar-me'n un pessic? —diu el Sr. Bucket— Gràcies. No m'importa de quina mena, no sóc exigent en aquest punt. Gràcies!

Després de servir-se tranquil·lament d'un estoig facilitat per algú de les habitacions de baix, i d'haver fet una considerable comèdia ensumant-lo, primer per un forat del nas i després per l'altre, el Sr. Bucket proclama pausadament que és com cal i se'n va amb la carta a la mà.

Puja per les escales cap a la biblioteca petita que hi ha dins la gran, i si bé fa cara d'algú acostumat a rebre diàriament feixos de cartes, resulta que l'abundància de correspondència no és gens habitual en la seva vida. Personalment no és gaire polígraf, més aviat acostuma a brandar la ploma com si fos la vareta de comandament que sempre duu a sobre i ben a mà, i no és gens partidari de mantenir correspondència amb persones perquè ho considera un sistema poc directe i gens eficaç de tractar assumptes delicats. A més, està tip de veure com s'aporten cartes com a proves inculpatòries i ha tingut l'oportunitat d'adonar-se que havia estat una criaturada haver-les escrites. Per aquestes raons no té tirada a la correspondència ni com a expedidor ni com a receptor. I, tanmateix, en les darreres vint-i-quatre hores n'ha rebudes una bona mitja dotzena.

—I aquesta —diu el Sr. Bucket, desplegant-la damunt la taula— és de la mateixa mà, i duu els mateixos dos mots.”

Quins dos mots?

Fa girar la clau al pany de la porta, deslliga l'agenda negra de butxaca —llibre del destí per a molts—, en treu una altra carta i en totes dues es pot llegir escrit amb traços enèrgics: "L A D Y D E D L O C K".

—Sí, sí —diu el Sr. Bucket—. Però jo podia haver aconseguit els diners sense aquesta informació anònima.

Després de guardar les cartes al llibre del destí i tornar-lo a lligar, torna a obrir la porta just quan li porten el dinar, que li serveixen en una excel·lent safata amb una gerra de xerès. El Sr. Bucket afirma sovint, en cercles

íntims on no cal reprimir-se, que la millor cosa que li poden oferir és un glop de l'exquisit xerès colrat East Indian⁴ d'anyada. En conseqüència, se n'omple el got i el buida fent espetegar els llavis, i es posa a menjar quan, de sobte, se li acut una idea.

El Sr. Bucket obre amb compte la porta de comunicació amb la cambra veïna i mira a dins. La biblioteca és deserta i el foc de la llar va de baixa. L'esguard del Sr. Bucket després de fer una volada de colom per la cambra es posa damunt la taula on s'acostuma a deixar la correspondència quan arriba. Hi ha unes quantes cartes per a Sir Leicester. El Sr. Bucket s'hi acosta i n'examina les adreces. “No, cap no és de la mateixa mà. Només m'ha escrit a mi. Al baronet Sir Leicester Dedlock, li ho puc fer saber demà.”

Amb això se'n torna amb força gana a acabar-se el dinar, fa una breu becaina i després el reclamen al saló. Els darrers dies Sir Leicester l'ha rebut per saber si tenia alguna nova. L'acompanyen el cosí esllanguit –molt extenuat a causa del funeral– i la Volumnia.

El Sr. Bucket fa tres salutacions clarament diferenciades a aquestes tres persones. Una inclinació d'homenatge a Sir Leicester, una inclinació galant a Volumnia i una inclinació d'identificació al cosí esllanguit com si de passada li digués: “Vostè es fa veure per la ciutat, em coneix i el conec.” Després d'haver dispensat aquestes tres petites mostres de tacte, el Sr. Bucket es frega les mans.

—Hi ha alguna novetat que m'hagi de comunicar, agent? –pregunta Sir Leicester– Desitja parlar amb mi en privat?

—Doncs... aquesta nit no, baronet Sir Leicester Dedlock.

—Sàpiga que el meu temps –continua dient Sir Leicester– està totalment a disposició de vostè amb l'objectiu de vindicar l'ultratjada majestat de la llei.

El Sr. Bucket estossega i es mira la Volumnia, amb el collar i els llavis pintats, com si respectuosament li digués: “Li ho asseguro, és una criatura força bonica. A la seva edat n'he vist centenars de pitjors, de veritat que sí.”

La bella Volumnia, potser no inconscient del tot de la influència humanitzadora dels seus encants, deixa d'escriure targetes de tres puntes i s'arregla intencionadament el collar de perles. El Sr. Bucket avalua mentalment l'ornamentació i pensa que probablement la Volumnia escriu versos ara mateix.

—Agent –continua Sir Leicester–, si fos el cas que no l'hagués requerit amb prou èmfasi a exercitar les seves màximes capacitats en aquest cas tan terrible, desitjo especialment aprofitar l'avinentesa actual per rectificar qualsevol omissió que hagi pogut cometre. No tingui en compte les despeses.

⁴ *East Indian*: les Índies Orientals. Els colons anglesos observaren que el xerès madurat sota la influència de la humitat i la calor dels tròpics adquiria qualitats especials. L'East Indian Sherry, molt apreciat el segle XIX, s'obtenia enviant-lo a les Índies Orientals com a llast en un vaixell i després de tornar del seu viatge per l'Equador s'embotellava. Actualment s'obté fent-lo madurar a la part més càlida del celler, que es remulla diàriament per aconseguir un cert grau d'humiditat.

Estic disposat a sufragar qualsevol dispendi. No s'estigui de res per tal d'aconseguir l'objectiu que s'hagi proposat, perquè no dubtaré un instant a fer-me'n càrrec.

El Sr. Bucket torna a fer una inclinació a Sir Leicester com a resposta a la seva liberalitat.

—El meu esperit —afegeix Sir Leicester, amb molta afectació—, com és evident, encara no s'ha refet d'ençà d'aquest demoníac atemptat. No és probable que es torni a refer. Aquest vespre mateix, després d'haver sofert la terrible experiència de dipositar a la tomba les despulles d'un fervent, entusiasta i lleial servidor, és ple d'indignació.

La veu de Sir Leicester tremola i els seus cabells grisos es posen de punta. Té llàgrimes als ulls, les seves fibres més sensibles estan commocionades.

—Declaro —diu—, declaro solemnement, que fins que aquest crim no estigui resolt i castigat per l'acció de la justícia, consideraré que el meu nom gairebé duu una taca. Un cavaller que m'ha consagrat una gran part de la seva vida, un cavaller que em va dedicar el darrer dia de la seva vida, un cavaller que constantment seia a la meua taula i dormia sota el meu sostre, se'n va de casa meua a la seva pròpia i al cap d'una hora d'haver sortit de casa meua és assassinat. No puc deixar de pensar que potser el van seguir des de casa meua, que potser ja el vigilaven a casa meua, que fins i tot pel fet d'estar relacionat amb aquesta casa ja va ser marcat perquè el van suposar en possessió d'una fortuna i una importància superiors a les que la seva conducta retirada hauria indicat. Faltaria a la declaració del meu respecte a la memòria d'aquest cavaller i a la meua lleialtat envers algú que sempre em fou lleial si no aconseguixo, amb els meus recursos, la meua influència i la meua posició, posar al descobert tots els qui han perpetrat aquest crim.

Mentre fa aquesta protesta amb molta emoció i entusiasme, mirant al voltant de tota la sala com si es dirigís a una assemblea, el Sr. Bucket l'esguarda amb greu atenció on podria haver-hi, malgrat l'audàcia de tal pensament, un pic de llàstima.

—La cerimònia d'avui —segueix Sir Leicester—, altament il·lustrativa del respecte que el meu difunt amic —remarcant el mot, perquè la mort arrana totes les distincions— gaudia entre la flor i la nata del país, ha agreujat, com he dit, el xoc que em va causar aquest crim tan atroç i audaç. Encara que l'hagués comès el meu germà, no el perdonaria.

El Sr. Bucket fa un posat molt seriós. La Volumnia remarca que el finat era la persona més honrada i estimada de totes!

—Sens dubte, en deu sofrir l'absència —li diu el Sr. Bucket amb dolçor—, senyoreta. S'ha de considerar que ha estat una pèrdua, n'estic segur.

La Volumnia, com a rèplica, deixa entendre al Sr. Bucket que el seu esperit sensible ha quedat destrossat, que per més que visqui ja no es recuperarà, que els seus nervis s'han desgavellat per sempre més i que no creu

que torni mai més a riure. Mentrestant, doblega com un barret de tres puntes una targeta per a aquell formidable general retirat de Bath, on descriu el seu estat malenconiós.

—Un bon ensurt per a una dona sensible —diu el Sr. Bucket fent-se'n càrrec—, però el superarà.

La Volumnia desitja saber per damunt de tot què fa, si aquell horrible soldat l'havien declarat convicte, o el que sigui, si tenia còmplices, o com en diguin en termes legals. I una bona colla més de qüestions de la mateixa ingenuïtat.

—Doncs ja veurà, senyoreta —contesta el Sr. Bucket, posant en marxa l'acció persuasiva del seu dit... i amb una galanteria tan espontània que gairebé ha dit “estimada”—, en aquest moment no és gens fàcil respondre aquestes preguntes. En aquest moment no. Baronet Sir Leicester Dedlock —el fa entrar a la conversa a causa de la seva importància—, em dedico personalment en aquest cas matí, tarda i nit. A part un got o dos de xerès, no crec que m'hagués pogut esprémer el magí més del que he fet. Podria contestar les seves preguntes, senyoreta, però el deure no m'ho permet. El baronet Sir Leicester Dedlock estarà aviat al corrent de tot el que s'ha fet. I espero que hi doni —amb posat un altre cop seriós— l'aprovació.

El cosí esllanguit només confia que algun 'dividu sia executat... com exemple. Creu que actualment resulta més difícil... fer penjar home... que 'conseguiu renda de deu mil l'any. No dubta que com exemple... molt millor penjar 'quivocat 'dividu que cap 'dividu.

—Es veu que vostè coneix món, senyor —diu el Sr. Bucket, arquejant el dit i fent-li l'ullet com a compliment—, i pot confirmar el que he mencionat a aquesta dama. Vostè no necessita que li expliqui que, a partir d'informació que he rebut, he posat mans a l'obra. Vostè comprèn el que una dama no es pot esperar que compregui. Déu meu!, especialment en una posició tan elevada com la seva, senyoreta —diu el Sr. Bucket gairebé ruboritzat per haver-se salvat d'un pèl de no dir un altre cop estimada.

—L'agent té tota la raó —observa Sir Leicester—, Volumnia, i compleix el seu deure.

El Sr. Bucket murmura:

—Em satisfà merèixer l'honor de la seva aprovació, baronet Sir Leicester Dedlock.

—De fet, Volumnia —prosegueix Sir Leicester—, preguntar a l'agent qualsevol de les qüestions que li has fet no es pot considerar una conducta digna d'ésser imitada. Ell és el millor jutge de les seves pròpies obligacions i hi actua d'acord. No ens escau a nosaltres, que participem a confegir lleis, d'entrebancar o immiscir-nos en la feina dels qui s'encarreguen de fer-les complir. O bé —diu Sir Leicester, més aviat enèrgicament, perquè la Volumnia anava a interrompre'l abans que hagués arrodonit la frase—, o bé dels qui defensen la seva majestat ultratjada.

La Volumnia amb tota la seva humilitat explica que no havia actuat simplement sota l'impuls de la curiositat –segons que acostuma l'atabalament juvenil propi del seu sexe–, ans perquè es moria de pena i preocupació per l'estimable persona, la pèrdua de la qual tots deplorem.

—Molt bé, Volumnia –contesta Sir Leicester–. Raó de més per ser discreta.

El Sr. Bucket aprofita la pausa per tornar-se a fer escoltar.

—Baronet Sir Leicester Dedlock, no tinc cap inconvenient de dir a aquesta dama, amb el seu permís i entre nosaltres, que considero el cas gairebé resolt del tot. És un cas esplèndid... un cas esplèndid... i en qüestió d'hores espero poder disposar de la mica que em falta per completar-lo.

—Em satisfà, em satisfà molt sentir això –diu Sir Leicester–. L'honora moltíssim!

—Baronet Sir Leicester Dedlock –contesta el Sr. Bucket, molt seriosament–, espero que això que m'acredita sigui a la vegada satisfactori per a tothom. Quan he dit que era un cas esplèndid, sap, senyoreta –el Sr. Bucket continua mirant Sir Leicester amb posat seriós–, ho deia des del meu punt de vista. Casos com aquests, considerats des d'uns altres punts de vista, sempre impliquen algun disgust. La nostra investigació sobre algunes famílies posa al descobert coses ben estranyes, senyoreta, que a vostè, Déu la beneixi, gairebé li semblarien impossibles.

La Volumnia, amb el seu innocent xisclet agut, suposa que sí.

—Sí, i fins i tot en nobles famílies, en il·lustres famílies, en grans famílies –diu el Sr. Bucket, tornant a mirar seriós i de reüll cap a Sir Leicester–. Ja he tingut l'honor de treballar per a grans famílies unes altres vegades, i no es podria fer idea... vinga, aniré més lluny, ni vostè –referint-se al cosí esllanguit–, senyor, pot imaginar-se què s'hi cou!

El cosí, que ha estat posant-se coixins al cap, en una prostració d'avorriment, badalla “essible”... en comptes de “és possible”.

Sir Leicester, considerant que és hora d'acomiarar l'agent, l'interromp solemnement amb un “Molt bé. Gràcies!”, al mateix temps que descriu una ondulació amb la mà indicant no sols que dóna per acabada la conversa, sinó que si les grans famílies contrauen costums vulgars s'hauran d'atenir a les conseqüències: “Agent, no oblidi –afegeix amb condescendència– que estic a la seva disposició sempre que vulgui.”

El Sr. Bucket –encara seriós– pregunta si demà al matí li aniria bé, en cas que aconseguixi avançar tal com espera. Sir Leicester replica: “Qualsevol hora m'està bé.” El Sr. Bucket fa les tres salutacions respectives i quan ja es retira recorda que s'ha oblidat d'un punt.

—Em podria dir, de passada –diu amb veu baixa, mentre torna enrere a poc a poc–, qui va penjar a l'escala el cartell de la recompensa?

—Vaig ser jo qui va ordenar que el possessin allí –contesta Sir Leicester.

—Si no ho considera impertinent, baronet Sir Leicester Dedlock, em podria dir per què?

—De cap manera. Vaig escollir aquest lloc perquè és la part més visible de la casa. Penso que en cap altre podria posar-se d'una manera tan preeminent a la vista de tot el servei. Desitjo que s'adonin de l'enormitat del crim, de la determinació de castigar-lo i de la impossibilitat de fugir. De totes maneres, agent, atès que coneix molt millor el cas, si hi troba cap objecció...

El Sr. Bucket de moment no n'hi troba cap; el cartell un cop penjat allí és millor no treure'l. Es retira repetint les seves tres salutacions i tanca la porta just quan la Volumnia profereix el seu xislet com a preliminar al comentari que aquest home encantadorament terrible està fet una autèntica Cambra Blava⁵.

Amb el seu gust pel tracte social i la capacitat d'adaptar-se a tots els rangs, en aquests moments el Sr. Bucket és dret vora la llar de foc del vestíbul –viva i roent aquest capvespre d'hivern– admirant un mercuri.

—Vaja, vostè deu fer sis peus i dues polzades⁶, oi? –diu el Sr. Bucket.

—Tres⁷ –diu el mercuri.

—Tan alt? És clar, no ho aparenta perquè és de complexió ampla. Vostè no és d'aquests que se'n diu camaprimis, gens ni mica. Ha fet algun cop de model? –pregunta el Sr. Bucket, adoptant l'expressió d'un artista amb el posat del cap i la mirada.

El mercuri no ha posat mai de model.

—Doncs ho hauria de fer, sap –diu el Sr. Bucket–, i un amic meu que un d'aquests dies en sentirà a parlar com a escultor de la Reial Acadèmia, li agradaria trobar-se alguna cosa així de ben plantada per fer-ne un dibuix per a una escultura de marbre. Milady ha sortit, oi?

—Sí, a sopar.

—Surt gairebé cada dia, oi?

—Sí.

—No és gens estrany! –diu el Sr. Bucket– Una dona tan distingida com ella, tan bella, tan encantadora, tan elegant, és com una llimona fresca en una taula parada, una joia vagi on vagi. El seu pare era també de la professió?

La resposta és negativa.

—El meu, sí –diu el Sr. Bucket–. El meu pare primer va fer de patge, després de lacai, després de majordom, després d'administrador i després d'hostaler. Va viure respectat per tothom i la seva mort va ser molt sentida. En el seu darrer sospir va dir que el servei havia estat la part més honorable de la seva carrera, i tenia raó. Un dels meus germans també serveix, i un cunyat. Milady té bon caràcter?

⁵ La cambra prohibida on Barbablava entaforava les seves víctimes, del conte de C. Perrault.

⁶ 1,88 metres.

⁷ 1,905 metres.

—Tan bo com pot suposar –contesta el mercuri.

—Ah! –diu el Sr. Bucket– Una mica consentida? Una mica capriciosa? Déu! Què se'n pot esperar, quan són agraciades fins a aquest extrem? I encara ens agraden més per això, oi?

El mercuri, amb les mans a les butxaques de les lluent calces curtes de color flor de préssec, eixarranca les simètriques cames de seda amb posat de conqueridor i no ho pot negar. Llavors se sent girar rodes i un violent truc a la campana. “Parlant de la reina de Roma”, fa el Sr. Bucket, “aquí la tenim!”

Les portes són obertes de bat a bat i ella travessa el vestibul. Encara està molt pàl·lida, vesteix de mig dol i porta dos braçalets molt bonics que atrauen l'interès del Sr. Bucket, tret que ho facin els seus braços. Se'ls mira intensament i fa dringar alguna cosa de la butxaca; potser mitjos penics.

Ella, adonant-se a distància de la seva presència, dirigeix una mirada interrogativa a l'altre mercuri que l'ha dut a casa.

—El Sr. Bucket, Milady.

El Sr. Bucket fa una inclinació enretirant una cama i flectint l'altra, i s'avança tot passant-se la seva divinitat familiar per la regió bucal.

—Espera Sir Leicester?

—No, Milady, acabo de deixar-lo!

—Ha de dir-me alguna cosa?

—Justament ara no, Milady.

—Ha descobert alguna cosa nova?

—Algunes, Milady.

Això és dit solament de passada. Ella gairebé no s'ha aturat i s'afanya escales amunt tota sola. El Sr. Bucket, tot anant fins a peu d'escala, l'observa mentre puja els graons que l'ancià va baixar cap a la fossa; després d'haver passat els horribles grups escultòrics, duplicats a la paret amb l'ombra de les seves armes; després de passar el cartell, que esguarda sense aturar-se, la perd de vista.

—És una dona preciosa, de veritat que ho és –diu el Sr. Bucket, tornant cap al mercuri–. Però no sembla gastar gaire salut.

El mercuri l'informa que no està bé del tot. Pateix molt de migranya.

Vol dir? Quina llàstima! Passejar, aconsella com a remei el Sr. Bucket. Bé, ja passeja, fa el mercuri. De vegades passeja durant dues hores quan en té una de forta. Fins i tot de nit.

—Perdoni'm si l'interrompo un moment, està segur de fer sis peus amb tres? –pregunta el Sr. Bucket.

Sens cap mena de dubte.

—Està tan ben proporcionat que no me n'hauria adonat. Fins i tot la guàrdia reial, malgrat tenir fama d'homes fermes, se us queda enrere... ella passeja de nit, deia, oi? Tot i que faci lluna?

Oh, sí. Quan fa lluna! És clar. Oh, és clar! Familiaritat i aquiescència per ambdues bandes.

—Suposo que vostè no té per costum passejar —diu el Sr. Bucket—. Diria que no disposa de gaire temps, oi?

A més, al mercuri li desagrada. Prefereix fer exercici amb cotxe.

—I tant —diu el Sr. Bucket—. Això ja és una altra cosa. Ara que hi penso —diu el Sr. Bucket, escalfant-se les mans i mirant satisfet les flames—, ella va sortir a passejar, la mateixa nit d'aquest assumpte.

—Ja ho crec, que sí! Jo mateix la vaig acompanyar al jardí del davant.

—I la va deixar allí. I tant que sí. Jo el vaig veure.

—Doncs jo no el vaig veure a vostè —diu el mercuri.

—Tenia pressa —contesta el Sr. Bucket—, anava a veure una tia meva que viu a Chelsea, dues portes més enllà de l'antiga Bun House⁸, una dona de noranta anys, soltera, amb algunes terres. Sí, per casualitat passava per aquí a aquella hora. Vejam. Quina hora devia ser? Encara no les deu.

—Dos quart de deu.

—Té raó. Exacte. Si no m'equivoco, Milady anava embolicada amb un gran xal negre amb un serrell llarg?

—I tant que sí.

I tant que sí. El Sr. Bucket ha de tornar a dalt a acabar una feina que havia deixat a mitges, però cal que encaixi mans amb el mercuri en reconeixement de l'agradable conversa que han mantingut, i voldria —això és l'únic que li demana—, voldria, quan tingués mitja hora lliure, pensar a dedicar-la a aquell escultor de la Reial Acadèmia, en benefici de tots dos?

⁸ Aquesta prestigiosa pastisseria de Grosvenor Row, a Chelsea (Londres), arribà a gaudir dels favors de la reialesa. Enderrocada el 1839, una de les seves successores perdurà fins al 1880. Dickens ja n'havia fet esment al començament del cap. 42 de *Barnaby Rudge* (1841).